KNJIŽNICA
NTOJBA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 306 (1994) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 28. decembra 1951 Cena 20 lir

Naš odgovor

V «Demokraciji» z dne 21. t. m., na drugi strani pod naslovom «Dokazi govore» izvemo, da se je vršil širši sestanek SDZ za STO, ki je bil posvečen vprašanju «kulturnega sodelovanja s prosvetnimi organizacijami, ki so na limiji Titove Osvobodilne fronte» in da se je zaključil s sledečim sklepom:

«Da se sodelovanje SDZ s Komunistično partijo ali kakršno koli organizacijo, ki stoji pod njenim okriljem, zavrne iz načelnih razlogov».

Ta sklep naj bi bil potreben «da se s tem enkrat za vselej prepreči komunistično igro in onemogočijo tajna in neuradna namigavanja in trditve krogov, ki stoje blizu Babičevi komunistični stranki».

Pri tem se je seveda smatralo potrebno poudarjati soglasnost in homogenost vrst Slovenske demokratske zveze.

Temu sklepu pa so predhodile razne «ugotovitve» veljakov SDZ. V eni izmed prvih «ugotovitev» se poudarja, da je sicer zamisel Osvobodilne fronte bila lepa, da pa so se

«Osvobodilne fronte in njenega političnega delovanja poslatili ljudje, ki so čustva in hotenje slovenskega naroda po svobodi, novi socialni ureditvi in lepši bodočnosti izrabili v sebične namene komunistične partije, ki se je hotela polastiti oblasti za vsako ceno».

Dalje:

«Primorci smo trumoma prihajali v partizanske vrste, trumoma smo žrtvovali stotine najboljših mladenk in mladeničev komunistični ilegalni organizaciji».

V članku se gospodje iz «Demokracije» na vso moč trudijo, da bi odgovornost za politiko ZVU proti Slovencem naprtili nam, češ ker smo leta 1946 in do zaključka mirovne pogodbe z Italijo odklanjali sodelovanje z ZVU. V nadaljevanju, ko se prikazuje, kako mi z vprašanjem enotnosti begamo njihove ljudi (pristaše SDZ) po vaseh, se nam pripisujejo parole, ki jih naši ljudje nikdar niso mogli in ne morejo izreči, kakor so: Jugoslavija ni več komunistična itd.. Pri kraju, potem ko se ugotavlja, da SDZ ne more ostati ravnodušna na vsa ta dogajanja in da komunistom ni mogoče verjeti, pa bereno najbolj gorečostne izjave, ki jih navajamo dobesedno:

«Slovenski demokrati si ne morejo s tem, da sodelujejo s komunisti, naprtiti odgovornosti za vse zločine, ki jih je partija preko svojih organizacij zagrešila na Primorskem od leta 1944 naprej...».

Res je težko najti ljudi, ki bi bili sposobni bolj potvarjati zgodovinska dejstva, uganjati demagogijo in varati poštene ljudi, kot so gospodje iz vodstva SDZ. Le kominformisti so jim verjetno kos. Naj nam bo za danes dovoljeno, da odgovorimo le na nekaj najbolj bistvenih stvari.

Ko gospodje iz vodstva SDZ trdijo, da je zamisel Osvobodilne fronte bila lepa, hočejo z nekakšnim pozitivnim stališčem do Osvobodilne fronte kot take hinavsko si prilaščati njen ogromni politični kapital, njeno zgodovinsko vlogo, ki jo je odigrala v pretekli narodnoosvobodilni vojni. Zato je potrebno izločiti komunistično partijo s tem, da se jo lažno prikaže kot partijo, ki naj bi od zunaj izvršila nasilstvo nad Osvobodilno fronto, se polastila njenega vodstva in preko njenega hrbta prišla do oblasti. Ne gospodje, preveč očitna je vaša špekulacija. Ker ne morete frontalno napasti Osvobodilne fronte in zanikati zgodovinsko dejstvo, da je Osvobodilna fronta veled njenega veličastnega osvobodilnega boja za vedno globoko zasidrana v srcih slovenskega delovnega ljudstva, pa hočete na ta način z ene strani zmanjšati njen pomen in z druge strani pa si prilastiti njen politični kapital, katerega bi potem vi po svoje preobrnili in ga izkoristili za vašo reakcionarno in protislovensko politiko. Ali pozabljate, da je komunistična partija bila pobudnik, organizator in vodilni del Osvobodilne fronte, medtem ko ste vi ki določate politično linijo SDZ bili prej in pozneje najmanj ob strani, ko je slovenski narod s svojo Osvobodilno fronto bil težak osvobodilni boj, če niste celo eden ali drugi izmed vas takrat preko raznih vezi sodelovali z narodnimi izdajalci in preko njih s samim okupatorjem. Naj sicer za enkrat zadostuje ta ugotovitev in odgovor, da s takšno špekulacijo ne boste nikoli uspeli.

Smešno je zvračati krivdo na nas za vso politiko ZVU do Slovencev. Ali pozabljate, da se je 1945, 1946 in 1947 bil boj za Jugoslavijo in da so bite temu boju posvečene vse naše sile razen vas iz današnjega vodstva SDZ, ker vi resnično svobodne in neodvisne Jugoslavije niste nikdar želeli, kakor je tudi danes ne želite, ker jo na vsakem koraku blatite in obrekujete.

Kakšen je bil rezultat tega boja, je danes vsem znano. Da ni bil boljši za nas, ni naša krivda. To je tudi danes znano. Da ni bil slabši, kar bi lahko bil, pa je predvsem zasluga naše tedanje borbe. Vsako sodelovanje v upravi nekega še ne končno določenega teritorija je tedaj pomenilo slabitev borbe za Jugoslavijo. In končno zakaj pa ZVU ni vsaj vam izročila delne oblasti, ker ste bili ves čas za sodelovanje? Mi bi tudi takšen korak ZVU pozdravili, četudi bi bil pristranski. Vendar pa bi kot Slovenci le imeli neke pravice. Ali tudi na vašo žalost ZVU tega do danes ni storila in ne zato, ker smo mi nekdaj vodili takšno ali pa drugačno politico, ampak zato, ker je njena današnja politika, kot je bila vedno, politika favorizirana italijanskih iredentističnih krogov. Vsled takšne politike so tudi italijanske indipendentistične skupine izločene od oblasti kljub temu, da te skupine nimajo v tem vprašanju z nami nič skupnega. Vidite, tako stojijo stvari. Zato je odveč demagoško zvračati na nas odgovornost za politiko ZVU, kot da bi mi njej diktirali politiko.

Kar se pa tiče «žrtev stotin primorskih mladenk in mladeničev» pa vedite, da so to žrtve okupatorja in belogardističnih izdajalcev. Brez borbe in žrtev pa ni svobode. Vemo, da vas pri teh očitkih vodi tiho domotožje po stari Jugoslaviji, ki se pa ne bo nikoli več vrnila. Po vašem bi te mladenke in mladinci morali umirati za Hitlerja in Mussolinija po raznih fašističnih frontah, da bi se lahko vrnila stara Jugoslavija. Na prvi pogled se zdi ta primer absurden, ali tako bi se logično zgodilo, da ni bilo narodnoosvobodilnega boja.

In končno nam gospodje iz vodstva SDZ govorijo o zločinih. Res je, o zločinih bi lahko govorili brezkončno. Cele knjige so že pisane o tem. Gre za zločine okupatorjev, belogardističnih izdajalcev in vseh tistih, ki so jim odkrito ali prikrito, neposredno ali posredno pomagali. Roko na srce gospodje, bolje da ne obtožujete zločinov, tiste ki nimajo nobenih zločinov na vesti in ki imajo v rokah brezštevila dokazov za resnične zločince.

Čudno se nam zdi in ne razumemo zakaj se nas obtožuje zločinov šele od 1944 naprej. Morda mislite na belogardiste, ki so se šele tega leta (sicer v zelo majhnem številu) pojavili na Primorskem? Če je v tem stvar, potem imamo mirno vest. Ljudje, ki so pod okriljem okupatorja in z okupatorjevim orožjem napadali narodnoosvobodilne borce — partizane, so pač zaslužili, da jih je slovenski narod smatral za sovražnike.

Za danes naj to zadostuje. Na kraju bi hoteli povedati še to naše mnenje. Stališče, ki ga je zavzela SDZ je prav gotovo izraz neke politike od zgoraj tuje interesom slovenskega ljudstva na Tržaškem in v domovini. Kljub temu pa se mi ne odpovedujemo našemu stališču da je potrebno ustvariti nacionalno enotnost vseh Slovencev na Tržaškem, ker smatramo, da je le to v interesu vseh tržaških Slovencev. Mi se nikomur ne ponujamo, ničesar ne tajno in ne neuradno namigujemo, da bi s tem begali kogar koli, kakor se trdi v članku, pač pa odkrito in pošteno zastopamo takšno naše stališče. In to stališče bomo še naprej odkrito in javno zastopali in nadalje pozivali vse poštene tržaške Slovence v enotno narodno fronto in obenem pa razkrinkavali razbijače te enotnosti.

BABIČ BRANKO

V Pan Mun Jomu niso govorili o podaljšanju dogovora o razmejitveni črti

Medsebojno obtoževanje zaradi dosedanjih neuspehov pogajanj - Združeno poveljstvo pristane na celotno izmenjavo ujetnikov pod pogojem, da nasprotniki izročijo popolne sezname - Na fronti manjši spopadi

Izjava glavnega tajnika OZN Trygve Liea ob zaključku leta

TOKIO, 27. — Medtem ko obveščeni krogi zatrjujejo, da je bil general Ridgway pooblaščen pristati na petnajstdnevno podaljšanje roka pri pogajanjih na Koreji, in dodajajo, da ima celo možnost, da sam predlaga to podaljšanje, če ne bi dali tozadevne pobude nasprotniki, je predstavnik generala Ridgwaya danes malo pred začetkom pogajanj v Pan Mun Jomu izjavil, da mu glede tega ni nič znanega. Izjavil pa je, da bodo med pogajanji o tem govorili.

Medtem sta se ponovno sestala oba pododbora, toda pogajanja niso nič napredovala. General Nuckols je pozneje izjavil, da je kitajski general Hsieh Fang svečano izjavil, da Kitajci in severni Korejci nimajo nobenega namena ojačiti svojih letalskih sil med premirjem, toda na ponovne pozive generala Turnerja, naj se glede tega sestavi zapisnik, so nasprotni delegati to odklonili. Na novem sestanku, ki bo jutri zjutraj, se pričakuje odgovor na to zavezniško zahtevo.

General Nuckols je tudi izjavil, da se danes sploh ni govorilo o poteku roka trideset dni. Dodal je: «Ni nobenega roka za pogajanja, zato ni potrebno zahtevati podaljšanje». S tem je hotel reči, da se potek roka nanaša samo na veljavnost dogovorjene razmejitvene črte, ki bo danes od polnoči dalje spremenjena, kakor bodo pač potekale vojaške operacije. «Po polnoči — je izjavil Nuckols — bomo obdržali vsako ped zemlje, ki jo bomo pridobili». Sklicujoč se nato na današnje izjave nasprotnikov v pododboru za tretjo točko dnevnega reda, je Nuckols pojasnil: 1. nasprotniki ne dovoljujejo izvidniških poletov nad Severno Korejo; 2. nasprotniki nameravajo določiti omejitev glede zamenjavanja zaveznških čet; 3. nasprotniki ne dovoljujejo na noben način zamenjave vojaškega materiala.

V pododboru za četrto točko so pogajanja prav malo napredovala. Delegat OZN Libby je vprašal severnokorejskega generala Leeja pojasnila glede 50.000 zaveznških ujetnikov, ki niso v seznamu. Odgovori nasprotnikov so bili medli. General Lee je tudi obtožil zaveznško delegacijo, da je zapravila čas 30 dni, v katerem je veljala sedanja demarkacijska črta. Admiral Libby pa je s svoje strani izjavil, da so nasprotniki cela dva tedna preprečevali ustanovitev pododbora za vojne ujetnike, ter so nato še en teden zavlačevali, ker niso hoteli izmenjati seznamov ujetnikov, ostali čas pa so zapravili s tem, da so dajali netočne informacije.

Admiral Libby je novinarjem izjavil, da je delegacija OZN danes sporočila Kitajcem in severnim Korejcem, da so s strani Združenih narodov pripravljeni upoštevati možnost popolne izmenjave ujetnikov, če bodo Kitajci in severni Korejci izročili popolne sezname zaveznških ujetnikov. Libby je dejal, da so Kitajci in severni Korejci v odgovor na vprašanja zaveznških delegatov trdili, da so mraz in bolezni povzročile smrt številnih ujetnikov.

Poročilo glavnega stana OZN javlja, da so nasprotniki včeraj izvršili devet pozikusnih napadov na vsej fronti. Zaveznška vojska je na vsej fronti pripravljena, da odbije nasprotnikove napade, če bi jih ti izvršili, sedaj ko je potekel rok 30 dni glede sedanje razmejitvene črte. Poveljnik ameriških letalskih sil na Koreji je izjavil, da je letalstvo v 131 dneh obstreljevanja prometnih naprav in poti na Severni Koreji doseglo sledeče rezultate: 1. uničenih ali poškodovanih je bilo 40.000 železniških vozov; 2. uničenih ali poškodovanih na stotine kilometrov tračnic; 3. onesposobljenih za uporabo 30.000 tovornih avtomobilov.

NEW YORK, 27. — Ob zaključku letošnjega leta je glavni tajnik Združenih narodov podal to-le izjavo:

«Ob tem času bi vam rad poslal poslanico, ki bi vam prinesla veselje in zaupanje. Tega pa ne morem. Namesto tega se obračam na vse vlade in vse narode s sledečim pozivom:

Kot glavni tajnik Združenih narodov delim muke in skrbi, ki jih imajo narodi vseh plemen v vseh deželah zaradi svetovnega položaja.

Nevarnost tretje svetovne vojne še vedno stalno zasleduje človeška srca in duše. Ta nevarnost določa vladno politiko posameznih držav in povzroča težko breme oborožitve, ki obremenjuje gospodarstvo tolikih držav.

Čisto gotovo si ne želi noben narod na svetu vojne. Toda politika, ki se nastanja na strah in sovraštvo, na pritisk in protipritisk, na medsebojne grožnje, lahko vodi — če pri tem vztraja — samo do enega konca — do zmede po vsem svetu, do množičnega klanja in do uničevanja.

Samo en izhod je: doseči je treba, da bo Organizacija združenih narodov delovala tako, kot je bilo prvotno zamišljeno. To je dosegljivo. V ta namen si moramo z vso silo znova prizadevati, da razbijemo začarani krog, ki nas drži na mrtvi točki, in propagando. Treba je, najti pot nazaj k stvarnim pogajanjem za skupni blagor.

Edinole miroljubno sožitje po načelih Ustanovne listine Združenih narodov in odločen odpor proti oboroženim napadalcem, kjer koli se pojavijo, lahko preprečijo splošen polom.

Zgodovina se le počasi premika. Toda zgodovina ima obdobja za odločitve, ki določajo tek dogodkov za dolgo dobo. Tako obdobje je sedaj pred nami v letu 1952.

Pozivam vas, narode, in vaše vlade, da se neomajno in odločno zavzamete za način življenja, za upanje in za bratstvo, ki jih predstavlja Organizacija združenih narodov.

Pozivam vas, da izpolnite z novo močjo in svežim duhom osnovna načela Ustanovne listine Združenih narodov.

Načrti gospodarskih zakonov danes pred Ljudsko skupščino FLRJ

Nota FLRJ madžarski vladi zaradi zasedbe otoka na Muri - Senator Cooper pri maršalu Titu - Proces v Vranju proti bolgarskim vohunom

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 27. — Ljudska skupščina FLRJ se je sestala danes na II. izrednem zasedanju. Ljudski svet in Svet narodov sta imela posebne seje, jutri pa bo skupna seja svetov, na kateri bo začela razprava o predlogih novih gospodarskih zakonov. Predloge teh zakonov je sprejela vlada FLRJ na svoji seji danes pod predsedstvom maršala Tita.

V zveznem svetu je bilo predloženo, da se prouči primer Ljudskega poslanca Nikole Vojinovića, za katerega je bilo ugotovljeno, da se ni udeležil do sedaj rednih skupščinskih zasedanj. Njegov primer so izročili mandatni imunitetni komisiji v rešitev.

Maršal Tito je sprejel danes ameriškega senatorja Cooperja, člana ameriške delegacije na VI. zasedanju glavne skupščine OZN in svetovalca ameriške delegacije Wellesa, s katerima se je zadržal na enournem razgovoru. Pri sprejemu je bil navzoč minister zvezne vlade Sava Kosanović.

Prezidij sabora LR Hrvatske je izdal ukaz o pomilostitvi 119 oseb, ki so s svojim obnašanjem v kazenskih zavodih dokazale, da je kazen nanje vzgojno delovala. Ta ukaz se nanaša na 116 oseb, ki so bile kaznovane na kazni do enega leta, in na tri osebe, ki so bile obsojene na kazni čez tri leta.

Zasedba jugoslovanskega rečnega otoka na reki Muri s strani madžarskih vojaških organov je bila danes predmet note, ki jo je jugoslovanska vlada preko svojega poslaništva v Budimpešti izročila madžarskemu ministrstvu za zunanje zadeve. V noti se madžarska vlada opozarja, da bo edino ona nosila vso odgovornost za posledice, ki bi lahko nastale zaradi nadaljenjega zadrževanja madžarskih vojakov na tem jugoslovanskem otoku. Kot smo že poročali, je madžarska vlada poskušala, da zasedbo tega otoka 20. t.m. sankcionira z noto, ki jo je istega dne izročila Jugoslaviji. V jugoslovanski noti je rečeno, da predstavlja madžarska nota poskus prikazati zasedbo kot zakonito dejanje, da bi si tako na nedopuste način prisvojila in priključila del jugoslovanskega ozemlja.

Ta v naprej proračunana provokacija madžarske vlade brez dvoma navaja na sklepanje, da madžarska vlad noče postopal v skladu z resolucijo, ki jo je nedavno sprejela glavna skupščina OZN in v kateri se pozivajo vse vlade sovjetskega bloka, naj svoje odnose z Jugoslavijo vskladijo z mednarodnimi predpisi in prenehajo s sovražno politiko.

Pred okrožnim sodiščem v srbskem mestu Vranje se bo vršil proces proti skupini špijonov, ki so obtoženi, da so v korist bolgarske državne varnosti delali na rušenju državne in socialne ureditve v Jugoslaviji. Med obtoženci je tudi en Bolgar. Štiri obtoženci so končali pod vodstvom nekega oficirja v Bolgariji dvajsetdnevni tečaj za špijonsko službo. Potem so oboroženi z mitraljezom, samokresi in bombami več mesecev šestnajstkrat ilegalno prekoračili mejo v cilju vohunstva. Eden izmed njih je delal po navodilih nekega Tinka, ki se je predstavljal kot instruktor CK KP Bolgarije na organiziranju neke ilegalne partije in formiranju trojk za vohunsko delovanje in diverzije v obmejnih krajih. Bolgarski državljan, ki je pred sodiščem, Aleksander Gorančev, je padel v roke oblastem takoj po ilegalnem prehodu meje.

R. R.

Smrtne obsodbe v Romuniji

BUKARESTA, 27. — Po poročilu romunske agencije Agerpress so bile po obsodbi pred vojaškim sodiščem ustreljane štiri osebe, ki so se baje 18. oktobra spustile s padalom na romunsko ozemlje. Kot znano, je 11. decembra romunska vlada poslala vladi ZDA protestno noto proti «novemu poskusu ameriške vlade, da vrže obstoječo vlado v Romuniji in škoduje varnosti države». Deset dni kasneje je romunsko zunanje ministrstvo zavrnilo ameriški odgovor, ki je označeval romunske obtožbe kot «fantastične in smešne».

O omejitvi izvoza v sovjetski blok

WASHINGTON, 27. — Averell Harriman je naznanil, da bodo v januarju države, ki dobivajo ameriško pomoč, obveščene o seznamu blaga, ki ga je prepovedano izvažati v dežele sovjetskega bloka. Na seznamu je več kot tristo vrst blaga, predvsem vojaškega materiala, surovin, ki so primerne za izdelovanje atomske energije, materiala za izkoriščanj petroleja ter dela prevoznih sredstev. Ta določila predvideva tako imenovani «zakon Battle».

* * *

WASHINGTON, 27. — Urad Averella Harrimana, ravnatelja za medsebojno varnost, objavlja imenovanje pomorskega kapitana Marey Dupreja za Harrimanovega pomočnika. Dupre bo na svojem novem mestu pomagal Harrimanu pri izvajanju programa za gospodarsko in vojaško pomoč, ki ga predvideva ameriški zakon o medsebojni varnosti.

Dupre je bil posebni predstavnik Uprave za gospodarsko sodelovanje v Evropi in je prej tudi služil v obrambnem ministrstvu.

Vihar nad Atlantikom

LONDON, 27. — Nad severnim delom Atlantskega oceana, predvsem pa v bližini zahodne angleške obale, divja strahovit vihar. Transatlantik «Queen Mary», ki se vrača iz New Yorka v Southampton, ima že precejšnjo zamudo, čeprav izpodriva ta ogromna ladja 81.000 ton. Prihod ladje v Southampton se bo zakasnil vsaj za 12 ur. Vendar bo ladja, kot zatrjujejo, odpotovala že v nedeljo opoldne. Z njo bosta potovala Churchill in Eden, ki sta zaradi slabega morja že morala za en dan odgoditi odhod.

V zahodni Anglji in na Irskem je močan vihar, ki dosega brzino 100 km na uro, povzročil precejšnjo škodo. Znano irsko letališče Shannon, vmesna postaja za medcelinske polete, je zaradi viharja neuporabno. Škoda je precejšnja tudi na električnih napeljavah ter na telefonskih vodih.

Vihar je doslej zahteval že tri smrtne žrtve, bojijo pa se, da bo število žrtev še naraslo.

Hud vihar, ki ga spremljajo snežni zameti, je obiskal tudi jugozahodno francosko obalo, zlasti v Gaskonjskem zalivu.

ANKARA, 26. — Vojaško sodišče turške mornarice je obsodilo štirinajst pripadnikov mornarice, med njimi enega generala in številne višje častnike, na kazni od enega meseca do dosmrtne ječe. Obtoženi so bili poneverbe za več kot dva milijona turških funtov.

Konferenca o evropski vojski

PARIZ, 27. — Danes popoldne ob treh se je začela konferenca šestih zunanjih ministrov o evropski vojski. Prisotni so bili vsi ministri razen kanclerja Adenauerja, ki pride v Pariz jutri in ki ga je danes nadomestoval državni podtajnik Hallstein.

Na prvi seji, ki je trajala skoraj do sedmih, so ministri pregledali v splošnih obrisih politične ustanove evropske vojske. Kot pravijo poročila, so se dogovorili — ali vsaj ugotovili isto mnenje — o nekaterih točkah, ki se tičejo politične organizacije evropske vojske.

V prvi vrsti so se sporazumeli, da je potrebna določena prehodna doba, ki jo je predvideval francoski načrt. Uvedba prehodne dobe naj pomaga olajšati državam Beneluxa odpoved delu lastne suverenosti, kar je glavni vir nesoglasij o Plevenovem načrtu.

Drugič so se sporazumeli, da bodita glavna organa evropske vojske obrambni komisariat in svet ministrov. Glede tretjega organa, evropske skupščine, sporazum še ni bil dosežen, o četrtem, o razsodišču, pa danes sploh še niso govorili. Po francoskem načrtu naj bi bili skupščina in razsodišče isti za evropsko vojsko in Schumanov načrt. Zdi se, da se bodo morali zadovoljiti z rešitvijo, da bo celotna organizacija štirih ustanov vodstva evropske vojske dovršena šele ob koncu prehodne dobe.

O pooblastilih komisariata in sveta ministrov se še niso mogli sporazumeti. Francoska teza izroča oblast visokemu komisarju, prvotna belgijska teza pa bi jo hotela rezervirati svetu ministrov. Belgijski zunanji minister Van Zeland je predložil danes kompromisni predlog, o katerem pa še niso govorili.

Van Zelandov tekst, ki skuša zbližati francosko - nemško - italijansko stališče na eni strani in belgijsko - holandsko - luksemburško na drugi strani, podrobno našteva pooblastila in funkcije, ki bi jih v prehodni dobi morala imeti visoki komisar ali komisarski kolegij. Po tem predlogu bi imel visoki komisar precej široka pooblastila in splošno oblast, vendar v okviru navodil sveta ministrov, ki bi nastopal kot visoka oblast. Pooblastila visokega komisarja bi posegala predvsem na upravno področje.

Stassen kandidat za predsedniške volitve

FILADELFIJA, 27. — Republikanski voditelj Harold Stassen je nocoj javil, da je sklenil, da bo tekmoval za kandidata republikanske stranke na prihodnjih volitvah za predsednika ZDA. Stassen je bil že kandidat pri predsedniških volitvah leta 1948. Kakor je znano, sta dva druga predstavnika republikanske stranke, Robert Taft in guverner Earl Arren, že poročila, da nameravata kandidirati za to imenovanje.

NOVA KRIZA grozi Plevenovi vladi

Finančna komisija zavrnila vladni načrt za finančne ukrepe - Odložitev razpravljanja o ratifikaciji Schumanovega načrta pred republiškim svetom

PARIZ, 27. — Rene Pleven ni uspel niti danes dobiti v finančni komisiji narodne skupščine potrebne podpore za finančni program za leto 1952 in zopet je nevarnost nove politične krize. V soboto popoldne bi moral biti predložen skupščini program za proračun, toda finančna komisija se niti danes ni mogla sporazumeti o finančnih ukrepih. Zavrnila je Plevenovo priporočilo za izvedbo reforme glede socialnega skrbstva in glede podržavljenih železnic. Komisija je tudi odklonila podpreti desetodstotno zvišanje davkov. Dva podržavljena zavoda, glede katerih predlaga Pleven reformo, izkazujeta mesečni primanjkljaj 15 milijard frankov. Predlogi za reformo so bili zavrnjeni s 24 glasovi proti 20. Nocoj bo komisija razpravljala o vprašanju davkov, in sicer o vsakem členu načrta posebej; toda večina komisije se je še izrekla proti: socialisti poudarjajo, da se nacionalizacija ne sme dotakniti, zmerni so mnenja, naj se davčne poostritve izvedejo istočasno z reformami, ki naj omogočijo prihranke; degolisti pa se držijo ob strani in opazovalci pravijo, da bodo napravili vse mogoče, da povzročijo padec vlade.

Pleven je nocoj sklical na tajno sejo voditelje neodvisnih in kmetov.

Z druge strani pa je komisija za delo odobrila prvotno besedilo načrta zakona, ki določa premično lestvico za mezde, česar vlada ni hotela. Znano je, da je 20. septembra zadnja skupščina izglasovala načrt zakona, ki določa premično lestvico za mezde. Vlada se ni uprla v upanju, da bo republiški svet spremenil to besedilo. To se je tudi zgodilo, toda komisija je danes zavrnila besedilo republiškega sveta in odobrila s 27 glasovi proti 10 in 7 vzdržanimi prvotni predlog. Socialisti, komunisti, degolisti in številni ljudski republikanci sestavljajo večino pri današnjem glasovanju

Skupščina je danes popoldne načela tudi razpravljanje o proračunu za gospodarske in socialne investicije. Za dela v letu 1952 je predvidenih 495 milijard frankov.

Bližnje glasovanje, za vojaške kredite, bližnji odhod v Indokino tehnične komisije štirih poslancev, članov finančne podkomisije, ki ima nalogo nadzorovati uporabo teh kreditov, ter sedanje vojaške operacije v Tonkinu obračajo pozornost političnih krogov in tiska na položaj v Vietnamu.

V pravni komisiji je poročevalec danes predlagal obširno amnestijo za zločine, izvršene pod nemško okupacijo.

Komisija za zunanje zadeve republiškega sveta pa je sklenila odložiti proučevanje zakona o ratifikaciji dogovora o evropski skupnosti za premog in jeklo dokler tega dogovora ne ratificira nemški parlament, ki bo o njem razpravljal 9. in 10. januarja.

LONDON, 26. — Ko je neki Thomas Williams sedel pri božičnj mizi in razkosaval pečenega petelina, so se mu vilice zadrle v levo roko in mu presekale žilo odvodnico. Kljub injekciji proti tetanusu in kljub penicilinu je Williams umrl.

Moskovska «Pravda» je cenzurirala govor Višinskega in Soboleva ob priliki jugoslovanske pritožbe v OZN.

AHA, ZASACILI SMO VAS - POSLUSATE VISINSKEGA!

Pakistan še dalje posreduje v iransko-britanskem sporu

Še nobenega načrta Mednarodne banke - Težave pri razgovorih za ameriško pomoč 23 milijonov dolarjev - Upozicija ostro napada Mosadeka

TEHERAN, 27. — Mosadek in pakistanski poslanik v Iranu sta se včeraj popoldne ponovno sestala in govorila o posredovanju Mednarodne banke za rešitev petrolejskega vprašanja. Domnevajo, da je poslanik izročil Mosadeku pismo pakistanskega poslanika v Washingtonu z novimi predlogi. Ta je namreč do sedaj posredoval med Mednarodno banko in iransko vlado.

Medtem je minister za promet in glasnik perzijske vlade Boucheri na tiskovni konferenci omenil težkoče, ki so nastale med Mosadekom in ameriškim poslanikom Hendersonom pri njunih razgovorih o uporabi 23 milijonov dolarjev ameriške pomoči Iranu. «Države, ki so deležne pomoči v smislu četrte točke — je izjavil minister — se morajo podvreči nekaterim pogojem, ki so določeni za ameriško pomoč. Jasno je, da se ti pogoji ne morejo sprejeti, če niso v skladu z našimi zakoni».

Minister je potrdil, da Mednarodna banka ni še predložila Iranu nobenega načrta o pogojih za morebitno rešitev petrolejskega vprašanja in da se nadaljujejo razgovori s pomočjo pakistanskega diplomatskega predstavnika. Glede tega danes uradno zanikujejo vesti, da je Mosadek izjavil pakistanskemu poslaniku, da je Iran dokončno zavrnil predloge Mednarodne banke. Danes zjutraj poudarjajo, da so v Washingtonu objavili uradno poročilo, v katerem izjavljajo, da v krogih banke še vedno upajo na kompromis. Minister Boucheri je tudi zanikal govorice o sabotaži pri petrolejskih napravah v Južnem Iranu.

V Iranu izjavljajo tudi, da namerava Mosadek odpovedati delovanje ameriške vojaške misije v Perziji. Ta misija šteje 27 Američanov, ki so svetovalci za perzijsko vojsko in policijo. Na podlagi dogovora iz leta 1947 z ZDA se je Perzija odpovedala vojaškim svetovalcem drugih držav. V nekaterih krogih pravijo, da je Mosadek mnenja, da, pomeni ta določba dogovora okrnitev suverenosti Perzije in da je že sama navzočnost misije v Perziji neskladna z željo Perzije, da ostane nevtralna v hladni vojni. Kakor zatrjujejo omenjeni krogi, je Mosadek baje izjavil v vladi, da bi odklonil tudi ameriško pomoč 23 milijonov dolarjev na podlagi četrte Trumanove točke, če bi bili pogoji zanjo taki, da bi Perziji ovirali svobodo akcije.

Medtem je parlamentarna komisija za petrolej včeraj odpotovala v Abadan, kjer bo izvedla preiskavo o izkoriščanju petroleja, ker je potekel rok deset dni, dovoljen bivšim odjemalcem družbe AIOC za prednost pri nabavah petroleja. S tem v zvezi je češkoslovaški odpravnik poslov izjavil, da bo ČSR kupila vsako leto pol milijona ton rafiniranega petroleja od Perzije ter večje količine surovega petroleja, ki ga bodo rafinirali v češkoslovaških čistilnicah. Predstavnik češkoslovaškega poslaništva pa je dejal, da bodo petrolej prevažali z ruskimi in poljskimi petrolejskimi ladjami in da bodo podvzeli vse ukrepe, da se izognejo «britanskim grožnjam za preprečitev pošiljanja petroleja iz Perzije».

Neki funkcionar perzijskega finančnega ministrstva pa je izjavil, da Perzija potrebuje češkoslovaško industrijsko blago.

Na današnji seji perzijskega parlamenta so izglasovali zvišanje plač za državne nameščence, vojsko in policijo. Voditelji opozicije so ob tej priliki izročili predsedniku parlamenta pismo, s katerim se zahteva izredno zasedanje parlamenta, na katerem bo opozicija predlagala, naj se Mosadek in njegova vlada stavita pod obtožbo. Opozicija je pozvala vlado, naj postavi vprašanje zaupnice. Na podlagi veljavnega postopka mora predsednik zbornice po posvetovanju z ministrskim predsednikom sklicati izredno zasedanje v enem mesecu. Prihodnji mesec bodo v Iranu volitve; Mosadek razpolaga v parlamentu z majhno večino, verjetno pa je, da bo to večino ohranil.

Pismo voditeljev opozicije vsebuje tudi resolucijo, ki zahteva obtožbo vlade, ker: 1. je kršila zakon; 2. je odvzela ljudstvu svobodo in varnost; 3. je vodila pogubno gospodarsko politiko; 4. ni imela spoštovanja do parlamenta. Današnja seja parlamenta se je zaključila med nepopisno zmedo.

Sinoči so se zopet začela pogajanja med sovjetskimi in perzijskimi trgovinskimi predstavniki za sklenitev klirinškega dogovora, ki naj nadomesti prejšnjega, ki je bil podpisan 10. novembra 1950 za eno leto.

Preiskava v rudniku v West Frankfortu

NEW YORK, 27. — Predsednik rudarskega sindikata John Lewis je v spremstvu predstavnikov lastnikov rudnika in predstavnikov zvezne državne uprave obiskal kraj strahovite rudniške nesreče v West Frankfortu. Namen obiska je bil, ugotoviti vzroke katastrofe. Lewis ni hotel dati nobene izjave, drugi člani komisije pa so izjavili, da preiskava še ni končana in da bo skupina izvedla še en obisk rudnika.

Kot znano je Lewis prepričan, da je katastrofo povzročila zanemarjenost varnostnih naprav, zaradi česar je zagrozil z 10-dnevno protestno stavko, ki bi zajela vse rudnike ZDA. V nedavni nesreči je izgubilo življenje 119 rudarjev.

Zahodno-evropska unija ter Churchill in Anglija

Če bo šlo vse po sreči, zlasti če ne bo megle, bo v nedeljo 30. t. m. Winston Churchill odpotoval z ladjo «Queen Mary» v ZDA na obisk k predsedniku Trumanu. To je v enem letu že drugi obisk angleškega ministrskega predsednika le s to razliko, da predsednik ni vedno isti. Konec lanskega leta je obiskal Trumana bivši predsednik laburistične vlade Clement Attlee in lahko se reče, da je bilo leto 1951 v precejšnji meri pod vtisom razgovorov Attlee - Truman. Zato se meni, da bodo imeli tudi razgovori Churchill-Truman velik pomen. Predmet razgovor bo namreč zopet isti, t. j. Evropa.

Toda Churchill gre v Ameriko v drugačnih okoliščinah, kot je šel Attlee. Ta je tedaj Ameriko odvračal od izolacionizma do Evrope. To je bilo tedaj, ko je bila Amerika z Evropo zelo nezadovoljna. Kitajska intervencija na Koreji je bila v polnem teku, a ameriška javnost je imela vtis, da Trumanove vlada Korejo zanemarja, kjer se brez rezultata preliva ameriška kri, da bi pomagala Evropi, kjer se brez pravega vzroka trosijo ameriški dolarji. Amerikanci so tedaj na splošno zahtevali, naj se pusti Evropa pri miru in naj se pomaga na Daljnem vzhodu, kajti Azija je bolj važna od Evrope. Tako je govoril tudi Mac Arthur. Attlee je tedaj uspel v tem, da se je ameriška pomoč Evropi povečala in poleg dolarjev so začeli v Evropo pošiljati tudi orožje in vojsko. Mac Arthurja pa so zamenjali z drugim generalom ter se izognili vojni s Kitajsko in tako preprečili, da bi ostala Evropa odprta za napad. Ameriški izolacionisti so utihnili in Evropa je postala ponovno prva točka ameriške politike.

Če je bila takšna naloga Clementa Attleeja, nastaja vprašanje, kakšna je sedaj naloga Winstona Churchilla. Churchill gre v Ameriko, da bi branil Anglijo pred očitki, da je ona postala sedaj izolacionistična glede Evrope. Kot je znano, so ti očitki nastali zaradi sklepa angleške vlade, da ne sodeluje v supernacionalnih organih, ki jih ob podpori Amerike gradijo sedaj zahodnoevropske države z namenom ustvarjanja zahodnoevropske zveze. Očitki so se v zadnjih časih spremenili v splošno in zelo hrupno kričanje proti angleški politiki.

In prav za to politiko je odgovoren danes Winston Churchill.

A to je tisto najbolj čudno v tej čudni zmešnjavi, ki jo je izzvalo odklanjanje Anglije, da bi sodelovala v evropski zvezi, kajti prav Churchill je bil tisti, ki je pred petimi leti v Zürichu dal idejo za ustvaritev zedinjene Evrope in ki je pred tremi leti v Haagu oživotvoril organizacijo, ki bi te ideje uresničila, in lani v Strasburgu označil supernacionalne organe, ki naj si jih zedinjena Evropa ustvari. No, sedaj pa isti Churchill tako rekoč noče o sodelovanju Anglije v vseh teh organih zedinjene Evrope ničesar slišati.

Kako si je mogoče sedanje Churchillovo stališče razlagati?

*Nekateri pravijo: eno je govoriti v opoziciji, drugo pa delati, ko pride na oblast. Churchill je bil za zedinjeno Evropo, dokler je bil v opoziciji, t. j. dokler ni nosil odgovornosti za uradno angleško politiko. Kot predsednik vlade lahko misli isto, toda vsega kar misli, ne sme povedati. Njegove besede sedaj obvezujejo Anglijo, a

TRŽAŠKI DNEVNIK

KOLEDAR
OBJAVE - MALI OGLASI

Danes, petek 28. decembra
Tepežni dan, Zorica
Sonce vzide ob 7.45, zatone ob 16.27. Dolžina dneva 8.42. Luna vzide ob 8.06, zatone ob 16.07.
Jutri, sobota 29. decembra
Tomaž, Vrhoslav

Neutemeljeno povišanje cene plinu

Plin bi bil lahko cenejši, če bi podjetje ACEGAT s to postavko ne krilo deficitov ostalih občinskih uslug - Nov gasometer in naprava za proizvajanje plina pripomogla k izboljšanju dobave plina

Vsako povišanje cen življenjskim potrebščinam, pa četudi še tako utemeljeno, povzroči med tržaškim prebivalstvom veliko razburjenje in ogorčenje. To ogorčenje in razburjenje je povsem razumljivo, če pomislimo, da so ostale place kljub veliki draginji skoraj nespremenjene, da pa so se v nasprotju s tem dvignile cene skoraj že vsem življenjskim potrebščinam.

Zadnje povišanje cen, ki pa še ni stopilo v veljavo, je povišanje cene plinu, ki ga vodstvo ACEGAT predvideva za mesec april prihodnjega leta. Povišanje cene torej ni še v veljavi, vendar je vzbudilo ogromno razburjenja pri tržaških potrošnikih.

Ko je eden izmed lokalnih časopisov objavil vest, da namerava vodstvo ACEGAT povišati ceno plinu, je bilo vprašanje takoj sproženo tudi na občinski seji, kjer je odgovorni odbornik zagotovil, da povišanje na vsak način ne bo stopilo v veljavo že s prvim januarjem. Njegov takratni odgovor ni dal prav nič upanja, da bi do povišanja ne prišlo, zato se tudi nismo začudili, ko smo videli, da je bil proračun za leto 1952 podjetja ACEGAT postavljen že na omenjeno povišanje, ki bo znašalo 2.40 lir za kubični meter. Cena plinu ne bo torej več 27.60 kot do sedaj, temveč 30 lir za kubični meter.

Odbornik je to povišanje cene pojasnil na temelju določbe, ki je bila sprejeta že leta 1949 in ki predvideva, da se bo cena plinu dvignila, čim se bodo zvišale tudi kalorije. Prvi tak povišek kalorij je nastal že leta 1950 in sicer od 3000 na 3500 kalorij. Cena plinu se je zato temu primerno zvišala ter je poskočila od 23 na 27.60 lir za kubični meter. Z zgradnjo novih gasometrov ter naprav za proizvajanje plina je bila dana možnost, da se število kalorij še zveča ter bo po teh predvidevanjih doseglo v prvih mesecih prihodnjega leta 3800 kalorij. Ker je bilo z določbo iz leta 1949 sklenjeno, da se cena plinu poviša za 0.80 lir za vsakih 100 kalorij, bo torej bodoča cena plinu znašala 30 lir za kubični meter.

Če gledamo vprašanje s te strani, potem moramo pač priznati, da je podjetje povsem upravičeno izvesti povišanje cene plinu: če pa pomislimo na gospodarske razmere našega ozemlja in se predvsem na dejstvo, da je bila postavka plina za podjetje ACEGAT vedno donosna ter da je bilo vodstvo podjetja samo primoramo priznati, da bi bil lahko plin glede na izdatke, mnogo cenejši, da pa je njegova cena višja le zato, da lahko podjetje krije ostale primanjkljaje drugih uslug.

Samo leta 1949 je bila postavka plina za podjetje ACEGAT deficitna ter je znašala izgubo nič manj kot 10.310.190 lir. Do tega pojava je prišlo zaradi nenadne okvare Martinove peči v livarni ILVA, ki je največja dobaviteljica plina za naše ozemlje ter zaradi drugih okvar, ki jih je povzročila pomanjkljiva plinska napeljava. Ze naslednje leto, in sicer leta 1950 je ta deficit izginil; podjetje ACEGAT je zopet beležilo dobiček, ki je znašal kar 971.271 315 lir. Z razširitvijo plinske napeljave ter s povečanjem števila potrošnikov, se je tudi dobiček povišal ter je znašal letošnje leto že 132.850.000 lir.

Kot že rečeno: povišek cene plina je le v toliko utemeljen, v kolikor se naslanja na določbe iz leta 1949; nikakor pa ne drži, če predpostavljamo, da bi bil plin lahko cenejši, če bi z njegovim dobičkom podjetje ne krilo primanjkljaja, ki ga letno povzroča tramvajski promet.

Dobava plina je bila v zadnjih letih precej pomanjkljiva prav zaradi tega, ker so bili pokvarjeni gasometri in ker so primanjkovale tudi naprave za proizvajanje plina. Zato je vodstvo podjetja ACEGAT najprej popravilo gasometer v Rojanu, ki lahko drži 20 tisoč kubičnih metrov plina: popravila so bila izvršena že leta 1947. Toda s povečanjem potrošnje plina tudi ta gasometer ni več zadoščal. Nastalo je zato vprašanje, kako čim prej popraviti gasometra na Brolettu, ki sta bila tudi med vojno poškodovana. Predložen je bil načrt za gradnjo novega gasometra, ki bi lahko držal 40 tisoč kubičnih metrov plina. Načrt je bil leta 1948 odobren, nakar so pričeli z gradbenimi deli, ki so bila končana že julija 1949. Z zgraditvijo novega gasometra je bila dana možnost, da je podjetje temeljito popravilo še preostali gasometer, ki bo že v kratkem pričel delovati.

Z gradnjo novega gasometra ter s popravilom ostalih dveh gasometrov je prišlo na vrsto vprašanje postavitve primernih naprav za proizvajanje plina (gasogeni). Z gradnjo teh naprav so pričeli že leta 1950 to se pravi takoj čim je bilo odobreno posojilo v znesku pol milijarde lir. Prva taka naprava je bila postavljena že avgusta 1951, drugo napravo bodo postavili verjetno še v teku prihodnjega leta. S pomočjo novozgrajene naprave za proizvajanje plina se bo lahko število kalorij v prihodnjih mesecih dvignilo na 3800.

Gradnja novega gasometra ter nove naprave za proizvajanje plina spada med večje dela, ki jih je podjetje ACEGAT izvedlo, da bi izboljšalo dobavo plina na našem ozemlju. K manjšim, pa zato nič manj važnim delom pa spada še razširitev plinske napeljave, ki je bila izvedena v Rojanu, Ul. Flavia, Ul. Cologna, na Opčinah, pri Sv. Ivanu itd. Z zgraditvijo novih stanovanjskih poslopij se bo omrežje plinske napeljave v prihodnjem letu prav gotovo še povečalo.

Veseli in vedri v novo leto!

Slovenski srednješolci bomo priredili «Silvestrovanje» v prostorih «Dijaškega doma». Vabila dobite vsak dan od 27. dec. dalje od 17.30 do 19. ure v Dijaški sobi, Ul. Roma 15/II.

VOSCILA GEN. WINTERTONA

General Winterton, poveljnik angloameriškega področja STO je poslal sledečo božično in novoletno poslanico:

V posebno prijetno dolžnost mi je, da naslovim na prebivalstvo Trsta in vsega angloameriškega področja STO v svojem kot tudi v imenu zavezniških oboroženih sil na področju svoja najprisrčnejša voščila za božič in za srečno novo leto.

(Naše uredništvo je šele sneči prejelo božična in novoletna voščila generala Wintertona, čeprav so jih dobili italijanski lokalni časopisi pravočasno, zato jih tudi z zamudo objavljamo).

MLADINCI - SMUCARJI, POZOR!

Vse tiste, ki so se vpisali za mladinsko zimovanje v Martuljku obveščamo, da je odhod v soboto 29. dec. ob 16.20. Na kolodvoru se zberemo pol ure pred odhodom vlaka.

Izobrazba je največja dota ki jo morejo dati starši svojim otrokom

Stevilo učencev na slovenskih nižjih strokovnih šolah je letos naraslo na 1098, t. j. za 26 odst. od lanskega leta. Starši imajo verjetno bojazen pred predolgim šolanjem, ker je nujno povezano z velikimi stroški, zato vpisujejo svoje otroke na nižje strokovne šole, ki trajajo le 3 leta. Po končanih strokovnih šolah se dečki in deklice že posvetijo poklicu, ki jim po nekaj letih da že nekaj zaslužka.

Nižje strokovne šole nudijo učencem kar največ znanja, ki ga je mogoče doseči v tako kratki učni dobi. Jasno pa je, da je po takem porastu kulture in civilizacije triletno šolanje daleč premajhno, da bi zadostovalo za splošno izobrazbo kakor tudi za strokovno usposobljenost posameznega mladega človeka. Po končani strokovni šoli ostane otrok na pol poti, onemogočeno mu je vsako nadaljnje šolanje, ker Slovenci na Tržaškem nimamo nobene srednje strokovne šole, v katero bi imeli absolventi nižjih šol dostop.

Velikokrat smo Slovenci zahtevali, da dobimo slovensko dvorazredno trgovsko šolo, kmetijsko srednjo šolo ter tudi industrijsko, v katerih bi lahko nadaljevali šolanje absolventi nižjih šol. Toda vse zahteve so ostale neizpolnjene in tako je s tem onemogočeno izpopolnjevanje nižjih absolventov.

Slovenski srednji strokovni šoli sta dve na našem ozemlju, učiteljišče in trgovska akademija. Toda v te šole se lahko vpišejo le dijaki, ki imajo malo maturo na gimnaziji. Sicer pa so na splošno gimnazijcem veliko bolj odprte poti, čeprav imajo le malo maturo, kot pa absolventom nižjih strokovnih šol tako v kakršnokoli obrt kakor tudi za nadaljnje šolanje. Zato bi bilo veliko koristneje, če bi slovenski starši vpisovali svoje otroke na gimnazijo. Mnogi imajo pomisleke, češ, da njihovi sinovi in hčere niso dovolj nadarjeni, da bi lahko sledili pouku na gimnaziji. Toda ta skrb je odveč. Zelo pogosti so primeri, ko se otrokom razbistri um v 12. 13 ali 14. letu in često so v poznejših letih najbolj sposobni dijaki prav tisti, ki v prvih šolskih letih niso kazali posebnih znakov nadarjenosti. Prav tako je strah, da starši ne bodo zmogli dolgoletna šolanja neutemeljen. Nižja gimnazija traja prav tako tri leta kakor nižja strokovna šola in kot smo prej omenili, je dejstvo, da imajo dijaki z gimnazijsko malo maturo povsod prednost pred absolventi nižjih strokovnih šol. Iz tega torej sledi, da če starši resnično nimajo dovolj sredstev za nadaljnje šolanje svojih otrok, da gredo ti prav tako po 3 razredih srednje šole v poklic, kot oni iz strokovnih šol.

Vsa našteta dejstva so prednosti gimnazije in zato bi bilo pravilno, da bi starši temeljito premislili, preden vpišejo svoje otroke na kakršnokoli srednjo šolo. Če so otroci res nadarjeni, pa je dolžnost staršev, da jim nudijo čim več izobrazbe, čeprav se za šolanje svojih otrok morajo mučiti z delom. Izobrazba je danes, pri tolikšnem napredku v svetu, največja in najbolj koristna dota.

O novem nebotičniku na Trgu Malta

Že dolgo je tega, kar se je razpravljalo o možnosti, da bi bil poleg nebotičnika na Trgu Malta zgrajen nov nebotičnik, ki bi vsaj nekako izpolnil prostor med sedanjim nebotičnikom ter amfiteatrom. Bili so predloženi tudi vsi načrti, izmed katerih pa do sedaj še nobeden ni bil uresničen.

Že je bilo videti, da bo šla vsa stvar v pozabo, ko se je neki privatnik ponudil, da bi zgradil na svoje stroške nebotičnik, ki bi imel 12 nadstropij ter bi bil na eni strani visok 50, na drugi pa 30 metrov. Oba nebotičnika bi stala tako drug poleg drugega, s čemer bi bil rešen tudi videz Trga Malta, oziroma Ul. Teatro Romano. Načrt je dobila v proučitev občina, ki se dolgo časa ni mogla odločiti, ali naj bi dovolila zidanje nebotičnika ali ne. Po mnogih sejah in proučevanjih je končno sklenila, da predloženi načrt odobri s pogojem se, veda, da ga odobri tudi višje nadzorništvo za varstvo kulturnih spomenikov in umetnin, ki ima tudi važno besedo pri odločanju vprašanj omenjenega značaja. Se preden je omenjeno nadzorništvo izreklo svoje mnenje, je načrt proučila tudi ZVU, ki se je z njim strinjala ter ga tudi odobrila.

Vsa stvar je bila tako rekoč rešena, ko je nenadoma prišel odgovor višjega nadzorništva za varstvo kulturnih spomenikov in umetnin, ki je bil negativen. Cerav sta občina in ZVU načrt odobrili, je zadostoval ta negativni odgovor, da je načrt gradnje novega nebotičnika za sedaj padel v vodo.

Prejeli smo

«Primorski dnevnik je 25. in 26. decembra objavil oglas Dramatičnega društva v Trstu o gostovanju članov narodnih gledališč iz Ljubljane in Beograda v tržaškem Avditoriju. V oglasu se glasi dobesednoj «Vabila so na razpolago samo v Ul. sv. Frančiška 20 v veži tiskarne od četrtka dalje vsak dan od 9 do 13. in od 17. do 19. ure.»

V četrtek 27. dec. ni bilo ob 9. uri še nikogar, ki bi vstopnice prodajal ali vsaj opravičil to nerazumljivo zamudo. Blagajničar je prišel šele ob 11. uri z izgovorom, da ni njegova krivda. Ker se taka netočnost često ponavlja in se s tem kvari ugled in resnost našega gledališča, prosimo, da se napravi red.

V bodoče naj vse ustanove, ki prirejajo predstave, koncerte in druge kulturne prireditve, začnejo s prodajo listkov na splošno željo občinstva od 9. do 13. in od 15. do 19. ure.

Glas ljubiteljev in stalnih obiskovalcev predstav in drugih prireditev.»

Radi objavljamo naslednjo vest in žal nam je, da je prišlo do neljube pomote. Upamo, da se take netočnosti ne bodo več ponavljale in da bodo tisti, ki organizirajo kulturne prireditve tudi upoštevali želje obiskovalcev, kolikor jim bo mogoče.

SPORED OBDARITEV za novoletno jelko

Podporno društvo (Glavni odbor za novoletno jelko) obvešča, da bodo obdaritve otrok v naslednjih krajih ob dnevih in uri:

28. 12. 51. Vel. Repen ob 15. uri; Opčine ob 17. uri; Bazovica ob 15. uri; Gročana ob 17. uri; Boljunec ob 19. uri; Skofije ob 19. uri; Sv. Jakob ob 17. uri (Sv. Jakob, Pončana, Magdalena).

29. 12. 51. Barkovlje ob 14. uri; Prebeneg ob 17. uri; Mačkovlje ob 19. uri; Devin ob 15. uri; Mavhinje ob 17. uri; Vižovlje ob 19. uri; Plavje ob 17. uri; Kolonkovec ob 15. uri pri «Kačunu»; Rocol, Tomažič, Foraggi ob 17. uri; Lonjer ob 15. uri.

30. 12. 51. Rojan, Greta, Center I., Belveder in Skorklja ob 15. uri v Avditoriju; Sv. Ivan, Sv. Alojz, VOM, Center II., Sv. Vid, Sv. Just in Skoljet ob 17. uri v Avditoriju; Ricmanje ob 15. uri; Domjo ob 17. uri; Stramar ob 10. uri; Gabrovica ob 14. uri; Saležob 15.30 uri; Sempolaj ob 15. uri; Sv. Križ ob 15. uri; Nabrežina ob 15. uri; Skedenj ob 10. uri.

31. 12. 51. Boršt ob 18. uri.

Redne tržaške proge

Kot javlja gospodarska agencija «ASTRA», predvidevajo provizorični vozni redi za redne pomorske proge v 1952. letu nekaj izboljšanj. Ista agencija tudi našteva te izboljšave v rednem prometu Trsta s prekomorskimi deželami.

Tako se bo povečal promet proti Južni Ameriki in bo zaznamoval 11 odhodov ladij družbe «Italia». Motorna ladja «Leme» bo napravila 4 vožnje, parnik «S. Cruz» 4 vožnje (ta ladja bo prišla iz Neaplja v Trst in jo bodo morali prej temeljito popraviti, tako da ne bo pred aprilom ali majem sposobna za promet), dve vožnji bo napravila ladja «Toscanelli» in eno «Marco Polo».

Proti Avstraliji se bo položaj nekoliko izboljšal, ker je Tržški Lloyd sklenil postaviti na to progo ladjo «S. Giorgio» (8.959 ton), ki bo prvč odplula iz pristanišča 23. januarja. Na progi bo ostala tudi «Toscana», medtem ko bo «Assiria» okrepila progo le po potrebi.

Proti Aleksandriji in Bejrutu bodo odprli 18. januarja novo štirinajstdnevno brzo progo, na kateri bo vozila ladja «Enotria» last družbe «Adriatica». To je obenem ena redkih novejših ladij, ki bodo stopile v službo v našem pristanišču. Motorna ladja «Esperia» bo prešla v Tirensko morje.

Tržaški Lloyd bo postavil proti koncu februarja na progo Trst - Durban novo ladjo «Africa» in čez dva meseca še novo motorno ladjo «Asia».

«Center za gospodarski razvoj» poudarja, v svoji dvotedenski publikaciji, ki jo objavlja v uglednem gospodarskem listu «Il Sole», da je to povečanje nedovoljno. Istega mnenja je tudi «Tržaška zbornica za trgovino in industrijo», ki zahteva znatno več rednih ladijskih prog in predvsem nove moderne ladje. Vse ladje, ki smo jih zgoraj našteli — častna izjema so samo tri — so že zastarele in bodo le težko konkurirale drugim rednim progam.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

DRAMATIČNO DRUŠTVO V TRSTU

V SOBOTO, 29. DEC. 1951
ob 20.30
V AVDITORIJU
gostujejo člani Društva dramskih umetnikov FLRJ
(člani narodnih gledališč iz Ljubljane in Beograda)
z dramo v dveh dejanjih

V AGONIJI

Spisal: Miroslav Krleža
Režiser: inž. arh. Bojan Stupica

OSEBE:
Baron Lenbach - Stane Sever; Laura, baronica Lenbachova, rojena Warroniggova, njegova žena - Sava Severjeva; dr. Ivan, plemeniti Križovec - Vladimir Skrbinšek; Grofica Madeleine Petrovna, manikirka, ruska emigrantka - Marija Nablocka.

Vabila so na razpolago samo v Ul. sv. Frančiška 20 (v veži tiskarne) od danes dalje vsak dan od 9.-13. in od 17.-19. ure.

Gledališče Verdi

Tretja predstava Menottijeve opere «Konzul», ki bi morala biti v sredo, je bila zaradi bolezni nekaterih nastopajočih prenešena na nedeljo zvečer. Predstava bo prav tako za abonma «B» in «C». Kupljene vstopnice veljajo za nedeljsko predstavo.

Pri gledališki blagajni se nadaljuje predprodaja vstopnic za premiero Donizettijeve opere «Don Pasquale», za abonente reda «A» in «C». Predstava bo danes ob 20.30.

Opero dirigira Umberto Berrettoni, režira Mariano Stabile, zborovodja je Adolfo Fanfani. V glavnih vlogah nastopajo Fernando Corena, Mariano Stabile, Alda Noni in Cesare Veletti.

Sprememba v delitvi pomoči občinske podporne ustanove

Od 1. januarja 1952 bodo pri občinski delegaciji VI (Zgornja Carbola 422) in pri delegaciji VIII (Ul. Ginestre 9) opravljali podporno službo na račun občinske podporne ustanove.

Vsi oni, ki bivajo v območju omenjenih občinskih delegacij in ki hočejo vlagati prošnje za pomoč v denarju ali blagu na občinsko podporno ustanovo (ECA), naj se oglasijo v omenjenih občinskih delegacijah, ki bodo odprte za občinstvo izključno v podporne namene ob delavnikih od 16. do 18. ure.

Pri delegaciji VI bodo izplačevali mesečne podpore v denarju in delili izkaznice za hrano od 2. do 9. dne vsak mesec, pri delegaciji VIII od 10. do 13. dne vsak mesec vedno od 16. do 18. ure.

TRGOVSKO PODJETJE «SLOVENIJA - AVTO» - LJUBLJANA, Frankopanska ulica 21,

obvešča vse odjemalce, da bodo v spodaj navedenih dneh poslovalnice podjetja zaprte zaradi letne inventure, in sicer:

Poslovalnice v Tavčarjevi ulici 7, Frankopanski 21 in Vilharjevi cesti od 17.12. do 31.12.1951.

Poslovalnica v Mariboru, Celju, Novem mestu, Solkanu in Postojni pa od 26. do 31. t. m.

OF

Izvršni odbor OF za III. okraj ima svojo redno sejo danes 28. dec. ob 20. uri v Ul. Molino a Vento 158.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina pokojnega Antona Martelanca daruje Anica Martelanc 1.000 lir za Kulturni dom v Barkovljah.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V dneh 23., 24., 25., 26. in 27. decembra 1951 se je rodilo 28 otrok, poroke so bile 4, umrlo pa je 66 oseb.

Poročili so se: mizar Giovanni Marassi in gospodinja Anna Russo, težak Giovanni Rigutto in gospodinja Bianca Cesare, uradnik Silvano Mauro in gospodinja Livia Radin, vojak angl. vojske Derek Hibbert in gospodinja Lidia Vatta.

Umrli so: 80-letna Anna Comuzzi vd. Paini, 74-letna Francesca Devusio vd. Didak, 79-letni Pietro Canciani, 71-letna Ana Lah vd. Svagel, 78-letni Domenico Dolciamore, 73-letni Arturo Sperani, 64-letni Albin Furlan, 63-letni Giuseppe Capodanno, 91-letni Antonio Bonogin, 81-letni Francesco Barulli, 54-letna Enrica Monico por. Slipitsch, 72-letni Adolfo Fregnau, 36-letna Anna Peres por. Tamaro, 44-letni Oliviero Cennij, 47-letni Antonio Tull, 80-letni Antonio Ferlato, Nerio Zettin star 3 mesece, Giuliano Zorzet star 43 dni, 51-letni Giorgio Zacchi, 63-letni Giampaolo Marchio, 56-letna Sofia Battista, 45-letni Giovanni Deana, 44-letna Fedora Frilli por. Favretto, 76-letna Antonia Kralj vd. Donjak, 72-letna Lucia Nacson vd. Osmo, 67-letna Vanda Croatto por. Chersi, 87-letna Giovanna Botter vd. Contel, 64-letni Giuseppe Cesca, 61-letni Giuseppe Fabbro, 65-letni Giacomo Faraguna, 66-letna Josipina Milos vd. Corca, Alan Dave Howel star 19 ur, 40-letni Francesco Ferlich, 66-letni Giovanni Zuiz, 71-letna Anna Gall por. Menegazzi, 76-letna Maria Kante por. Poletti, 73-letna Caterina Komac, 80-letni Fortunato Zorovini, 78-letni Giovanni Ferfoglia, 71-letna Tommasina Gicovich por. Benevoli, 48-letna Ivanka Comar por. Pečenko, 76-letna Rosa Wagneister por. Mlachau, 83-letna Giuseppina Sciusa por. Valenti, 89-letna Elvira Zorovič, 83-letni Aurelio Riccioli, 89-letni Giacomo Cividin, 44-letna Ana Machne por. Birsa, 58-letni Giuseppe Profeta, 51-letna Giorgina Fonda, 79-letna Maria Moretti por. Bisi, 74-letni Taddeo Kaloper, 52-letni Riccardo Ferlati, 48-letni Romano Rugo, 62-letni Marco Benedetti, Mariella Blasevich stara 3 mesece, enoletna Carmen Dunaway, 39-letni Giovanni Gloria Gladrossi, 87-letni Onofrio Sina, 66-letni Guerrino Marchio, 71-letni Ernesto Zeriali, 75-letni Giovanni Celli, 67-letna Anna Sfili vd. Oss-Pegorar, 72-letni Giuseppe Deiuri, 62-letna Ivanka Gombač, Irma Vascotto stara 3 dni, 57-letni Carlo Biolino.

† Z žalostnim srcem naznanjamo vest, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena mati, stara mati in sestra

Antonija Živec
vdova Mahnič in vdova Grgič

Pogreb pokojnice bo danes ob 15. uri iz hiše žalosti Padriče štev. 65 na pokopališče v Bazovico.

Žalujoči družini Mahnič, Bonazza.

Padriče, 28. decembra 1951.

ADEX IZLETI

DVODNEVNI IZLET
12. in 13. januarja 1952
v Motovun

ENODNEVNI IZLETI
13. januarja 1952
v Rihemberk Dornberg Podgrad Obrovo

Vpisovanje od 24. decembra do 3. januarja.

PRVE OBDARITVE OB NOVOLETNI JELKI

V Trebčah, Padričah in Gropadi je bil včeraj praznik za vse otroke

Obrarovanih 184 otrok - Lutkovnih predstav se je veselilo mlado in staro

Tudi letos je Podporno društvo skupno z glavnim, okrajnimi in terenskimi odbori za novoletno jelko ob požrtvovalni pomoči žena pripravilo našim malčkom veselje z obdaritvijo ob novem letu. Letošnja nabiralna akcija se presegla lansko in tako omogočila «Dedku Mrazu», da razveseli čim večje število otrok. Člani odborov za novoletno jelko, zlasti pa žene, so bile že dolgo časa neutrudno na delu: nabirale so prispevke v denarju in blagu, pripravljale igrače, krojile, šivale, sedaj pa pripravljajo zavoje ter jih pomagajo deliti otrokom. Zato so člani teh odborov in žene vredne res vse pohvale, pri čemer pa jim bo najbolj prijetna zavest, da razvesele nešteta mlada srca, ki jim bodo hvaležna za vse. Pri tem ne smemo pozabiti še dolge vrste darovalcev, ki so z veseljem pomagali tej človekoljubni akciji.

Prve obdaritve otrok so bile včeraj v openskem okraju: v Trebčah, Gropadi in Padričah. Namesto «Dedka Mraza» je otroke obiskal tov. Marsič s svojimi lutkami. Ko je prišel v Trebče, ga je tam že pričakovala polna gostilniška soba otrok z njihovimi mamicami in «nonami». Žal je bila soba mnogo pretesna za vse to živahno občinstvo, ki se je kar gnetlo, tako da je bilo za odrček, lutke in lutkarja kar težko še najti malce prostora. Ko so ob nestrpnem pričakovanju otrok zložili oder, je tov. Marsič najprej pokazal zabavno igro «Mucka in kužek», ki je pritegnila mlade in stare, saj so bile lutke za trebenske otroke, ki jih že skoraj štiri leta niso videli, res pomemben dogodek. Otroci so živo posegali v igro z odgovori na vprašanja kužka in mucke-kraljice in vsem so kar žarele oči, pa tudi starejše mame so se močno zabavale. Nato je sledila igra «Ob novoletni jelki», v kateri so nastopili otroci, Cinca Marinca, Pavliha in veličasten v svojem kožuhu «Dedek Mraz», ki je delil otrokom koristne nauke.

Po lutkovni predstavi so začeli deliti zavoje in je nastal v dvorani pravi življaj. Ko so klicali njih imena, so otroci živahno stegovali roke z listki in z veseljem sprejemali pakete iz rok tov. Marsiča, ki je znal vsakega otroka celo nagovoriti s hudomušno ali šaljivo pripombo, tako da je bilo ozračje zelo prijetno. V Trebčah je bilo obdarovanih kar 95 otrok, kar je zelo velik uspeh, saj se samo en otrok ni oglasil na poziv.

Ob petih zvečer je bila obdaritev otrok v Gropadi. Prišlo je 52 malčkov z njihovimi materami. Zaradi prenizkega stropa v sobi ni bilo mogoče postaviti odra, zato pa so se odrezali domači otroci z dvema zbornima recitacijama: «Novo leto, mlado leto» in «Dedek Mraz». Tov. Marsič im je na kratko voščil, da bi bili pridni in da ne bi nosili iz šole «cvekov», kar jih je zelo zabavalo. Nato pa so vsi zadovoljni segali po lepih zavojih ter se veselilij njihove vsebine. V zavojih so bile pomaranče, jabolka piškoti, sladkorčki, zvezki, svinčniki, knjige; vsi so dobili «Cicibana», otroci od 6 do 12 let po 2 m flanele, otroci od 3 do 6 let pa meter platna ali igračke. Tudi v Gropadi so se odzvali vsi otroci.

V Padričah je bila prireditev najlepša, saj imajo tam lepo in pripravno dvorano. Ze razdeljevanjem so začeli prihacelo uro pred prireditvijo in jati otroci in so nestrpno čakali na začetek obdaritve. Ob odru sta bili postavljeni dve jelki, okrašeni z zvezdami in «snegom», sredi odra pa je stala jelka, z žarečo rdečo zvezdo.

Kakor v Gropadi so tudi v Padričah otroci lepo recitirali «Novo leto, mlado leto» in «Dedka Mraza». Sledil je nato enak lutkovni spored kot v Trebčah; ker pa je bila prireditev ob večerni uri, se je poleg otrok zbralo še mnogo mater, starejših mamic in mladine. Vsi so z veseljem sledili obema igrama in se od srca nasmejali. Po zabavnem poredu so razdelili otrokom 37 zavojev z že omenjenimi dobrotami. V Padričah pa so žene poleg ostalega pripravile punčkam tramvajske vozove ličnega ročnega dela. Tudi tu so se otroci vsi srečni razšli na svoje domove.

Te tri prve obdaritve otrok so pokazale, kako je ljudem vedno bolj pri srcu «Novoletna jelka», saj smo videli, da so se otroci in starši skoraj soodtotno odzvali bodisi pri nabiranju prispevkov bodisi pri razdeljevanju darov. To je pač najlepša zahvala vsem, ki so s svojim trudom pripomogli k uspehu te akcije.

NESREČE IN NEZGODE

Nevaren padec 84-letnega starčka

Popoldne nekaj pred 17. uro se je v spremstvu 61-letne Pavle Ferluga zatekel v bolnišnico 84-letni Ivan Skabar stanujoč na Lonjerski cesti 158, ki so ga morali zaradi zloma desnega ramena sprejeti na ortopedskem oddelku. Spremljevalka je izjavila, da je starec 25. dec. padel na dvorišču in se poškodoval. Ker je mislil, da stvar ne bo huda, ni iskal niti zdravniške pomoči. Šele včeraj, ko so se bolečine poostrile, je mož najel avto in se pripeljal v bolnišnico. Njegovo stanje je resno.

Pleskarjeva nezgoda

Med delom v notranjosti hotela «Milano» v Ul. Ghega, je včeraj ob 14. uri 75-letni pleskar Giuseppe De Marchi iz Vicolo del Castagnetto po nesreči padel z 1 meter visokega stojala in se ranil na desni strani glave ter se močno udaril po hrbtu. Mož se je moral zateči v bolnišnico, kjer so ga sprejeli s prognozo 10 dni na II. kirurškem oddelku.

Prepir 3 žensk zaradi otrok

Zaradi otrok, ki so se verjetno med seboj spopadli, je nastala včeraj krnalu po 14. uri na dvorišču stavbe št. 20 na Lonjerski cesti prava bitka, pri kateri so sodelovale 45-letna Emma Cozzi por. Bronzin in njena 21-letna hči Ileana Bronzin ter 24-letna Antonia Mazzaroli por. Kobal, vse iz iste stavbe. Pretep se je končal šele s prihodom policije, ki je vse tri odpeljala v bolnišnico. Medtem ko sta se mati in hči rešili z manjšimi poškodbami ter bosta okrevali v 6 oziroma v 2 dneh, se bo morala Kobalova zdraviti 5 dni zaradi prask po nosu, bradi, obrazu in po glavi, kjer ji manjka cela pest las.

Anglež v smrtni nevarnosti

Malo pred 18. uro je rešilni avto Rdečega križa pobral na sedežu NAFI-AFI v Ul. Coroneo 27-letnega angleškega državljana Leslia Williamsa Eliasa stanujočega v hotelu «Milano» v Ul. Ghega in ga odpeljali v bolnišnico. Angleža so v nevarnem stanju sprejeli zaradi verjetnega zloma hrbtenice na ortopedskem oddelku. Ranjenec je delno s kretnjami in delno v angleščini izjavil, da se je popoldne zaletel z avtom na nekem ovinku na cesti Devin-Trst v obcestni zid, ker pa karamboli ni bil hud, je nadaljeval svojo vožnjo do Trsta. Šele v notranjosti angleškega kluba mu je postalo slabo, tako da so bili njegovi prijatelji prisiljeni poklicati rešilni avto.

Dvojni zlom

Med vožnjo s kolesom po Bazoviški ulici na Opčinah je 50-letni delavec Danijel Kralj doma iz Trebč 74 nerodno padel z vozila in si zlomil stegnenico ter mečnico leve noge. Ponesrečenega Kralja so morali z rešilnim avtom odpeljati v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedskem oddelku. Če ne bo komplikacij, bo Kralj okreval v 40 dneh.

Pred dnevi je padla včeraj se je zatekla v bolnico

Pozno popoldne 24. dec. je 75-letna Antonietta Contento vd. Nesvadba iz Kjadina št. 15 med hojo po Ul. Buonarotti nerodno padla in si poškodovala nogo. Ženica je odšla domov, vendar se je morala zaradi hudih bolečin včeraj popoldne zateči v bolnišnico. Zdravniki so ji ugotovili zlom gležnja leve noge, za kar so jo s prognozo 40 dni sprejeli na ortopedskem oddelku.

Nezgoda s plinom

Ko je 45-letna Carmela Brunici iz Ul. F. Venezian 23 včeraj zjutraj hotela prižgati plinski štedilnik, je nevede potegnila za gumijasto cev. Plin je seveda začel uhajati in ženi je nenadoma postalo slabo. Zatekla se je v bolnišnico, kjer so ji nudili prvo pomoč in jo za dva dni zadržali na opazovalnem oddelku.

90.000 lir - plen tatov

Zvečer se je oglasil na škedenjski policiji 34-letni starinar Pietro Vannini iz Ul. Carpineto 9, ki je prijavil tatvino listnice z 90.000 lirami. Mož je izjavil, da je imel listnico z denarjem skrito v zaboju pod oknom svoje pisarne v starinarnici. Verjetno so ga obiskali tatovi med 12.10 in 12.40, ko se je Vannini odpravil v bližnjo gostilno h kosilu. Tatvine se je zavedel šele zvečer, ko je hotel oditi iz skladišča.

Z GORIŠKEGA

Seja pokrajinskega sveta

V soboto 29. decembra se bo na sedežu Trgovinske zbornice zopet sestal pokrajinski svet pod predsedstvom odv. Culota. Na seji bodo svetniki nadaljevali z proučevanjem onih vprašanj, ki jih niso še rešili med zadnjo sejo.

Nocoj seja občinskega sveta

Nocoj se bo v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu sestal občinski svet k tretji seji jesenskega zasedanja. Na seji bodo proučili razna vprašanja, ki jih bo občinski upravni odbor dal v pretres svetu.

Letošnja potrošnja zelenjave

Pred dnevi je goriška Trgovinska zbornica v svojem vestniku objavila nekatere zanimive podatke o preskrbi goriškega prebivalstva. Poleg potrošnje osnovnih prehranbenih izdelkov je objavila tudi zanimive podatke o potrošnji povrtnine. Na podlagi številk se more ugotoviti, da potrošnja zelenjave v našem mestu iz leta v leto narašča, iz česar se more sklepati, da so se Goričani usmerili bolj k uživanju zelenjave kakor mesnih izdelkov.

V letu 1950 se je v Gorici prodalo 414 stotov belušev, kar predstavlja trikratno potrošnjo od leta 1947. Poleg tega so leta 1951 prodali na zelenjadnem trgu in v raznih prodajalnah 2168 stotov graha, 2675 stotov paradižnikov, 7850 stotov krompirja, 1440 stotov stročjega fižola, 710 stotov kumarc, 1250 stotov užitnih buč in 6500 stotov razne zelenjave. Vse skupaj torej 23.007 stotov povrtnine.

Vendar število še ni popolno, kajti tega leta so prodali tudi neverjetno veliko količino sadja. Tako je bilo prodanih 472 marelic, 7107 stotov češenj, 945 stotov kostanja, 1254 stotov svežih smokev, 15 stotov jagod, 2950 jabolk, 2650 hrušk, 1435 stotov breskev, 594 stotov sliv in 1656 stotov namiznega grozdja, 1940 stotov kakov in končno tudi okoli 80 stotov orehov.

Važno je poudariti dejstvo, da je prodana zelenjava in sadje predvsem proizvod naših okoliških prebivalcev, ki z veliko vnemo in pridnostjo obdelujejo vrtove in gojijo svoje sadno drevje, da se lahko s pridelki svojega truda preživljajo.

Uvoz madžarskega sladkorja

Poročajo, da so v Gorico pripeljali 3200 vreč sladkorja z Madžarske. Sladkor je kupila goriška Trgovska zbornica na podlagi uvoznega dovoljenja italijanskega Ministrstva za trgovino. Sladkor bo namenjen predvsem tržaškim tovarnam za izdelovanje slaščic.

Kominformisti so vest pozdravili z največjim zadovoljstvom. Vendar smo mnenja, da bi navedena količina sladkorja veliko bolj koristila slabo hranjenemu prebivalstvu v državah, ki so pod sovjetskim nadzorstvom.

Poskus samomora

Bedne razmere, v katerih je živel, so spravile iz ravnotežja 60-letnega Gorjuna Marjana, katerega vzdržuje društvo ECA. Že dalj časa je premišljeval, kako bi se poslovil od tega neznosnega življenja, zato je včeraj v trenutku obupa skočil s pet metrov visokega okna na cesto. Z vso silo je priletel na asfaltirana tla, toda ni mu bilo namenjeno, da bi se njegova srčna želja uresničila.

Mir, enakopravnost, napredek so za sovjetsko vlado le propagandne fraze

Obrekovanje, inscenirani procesi, kršitve sklenjenih pogodb - to so sredstva pritiska vlade SZ in vzhodnoevropskih držav na Jugoslavijo

(Iz govora Milovana Djilasa v OZN)

Propaganda sovjetske vlade in propaganda pod njeno kontrolo je dobila v boju proti Jugoslaviji velikanski obseg tako po velikosti kakor tudi po gorostnosti izmišljotin.

Navajam pregled propagande najbolj znanih kominformovskih radijskih postaj. Stevilo dnevnih oddaj v jugoslovanskih jezikih:

56 (od tega ima radio Moskva 12 oddaj, ki trajajo 6 ur). Stevilo oddaj v angleščini (po naših podatkih):

9 (od tega ima radio Moskva dnevno 7 oddaj, izmed vzhodnoevropskih dežel pa oddajata v angleščini samo radio Budimpešta in radio Sofija).

Dnevno ur v jugoslovanskih jezikih: 26.20.

Dnevno ur v angleškem jeziku (po naših podatkih): 9.

Tako so bili mali jugoslovanski narodi zaradi posebnih zgodovinskih okoliščin počaščeni, da so njihovi jeziki — resda v sovražni radijski propagandi — med najbolj uporabljanimi jeziki.

Ta propaganda iz dneva v dan poziva jugoslovanske narode na upor, diverzije in sabotaže. To delajo neposredno in odkrito. Bolj običajen pa je slabo prikrit način: neresnično prikazujejo stanje v Jugoslaviji in njeno zunanjo politiko, navajajo izmišljotine o uporih, stavkah, požigih in podobno, vse to na tak način, da bi Jugoslovane nahujskali na kaj takega.

Ni malone primera, da bi prišel kak bolj znan človek v Jugoslavijo, ne da bi ga ta propaganda takoj oklevetala. Letos v aprilu n. pr. se je mudil pri nas kot gost jugoslovanske vlade generalni tajnik naše organizacije g. Trygve Lie. Vsa kominformovska propaganda ga je začela takoj gnusno napadati.

Ni grdobije, ki je še ne bila izrekla ta propaganda. Ničesar več si ne more izmisliti in iztisniti iz sive, bolestne in hlapčevske fantazije svojih avtorjev.

Vprašanju Jugoslavije so odmerili tudi v tisku vzhodnoevropskih dežel velikanski prostor, v njih tiskajo tudi mnogo revij in brošur na posebnem papirju, namenjenih samo Jugoslaviji. Z vsem tem je zaposlen velikanski, dobro plačani aparat. Vse to stane težke milijone. Ni pa moja dolžnost biti svetovalec sovjetske vlade v vprašanju nerentabilnosti investicij. A nas v Jugoslaviji ne zanima in ne vznemirja sovjetska propaganda kot takšna, čeprav vzbujata pozornost njena intenzivnost in obseg, kar dokazuje, da ima sovjetska vlada poseben velik interes na jugoslovanski neodvisnosti.

Ne moremo pa zamolčati grozilnega tona in lažnega prikazovanja zunanje politike Jugoslavije, s katerim hočejo opravičiti agresivne priprave in ukrepe proti njej. Ne moremo zamolčati hujskanja z izmišljotinami, ki zastrupljajo odnose sosednih držav in narodov do Jugoslavije, kajti vse to kot takšno ogroža mir in mirno sodelovanje. Sovjetska propaganda proti Jugoslaviji pa je večinoma prav takšnega značaja.

Nobenega dvoma ni, da se sovjetska vlada v ničemer ne ravna niti po lastnih predlogih in resolucijah o vojnohujskaški in podobni propagandi, ki jih predlaga OZN. Sovjetska vlada navadno eno govori, drugo pa dela.

* * *

Pritisku in poizkusom, da bi jo osamili v mednarodnem življenju, je bila izpostavljena ne le Jugoslavija kot mednarodnopravni subjekt, marveč so bile enakemu pritisku in osamitvi izpostavljene tudi vse jugoslovanske množične organizacije. Sovjetska vlada je izkoristila mednarodne organizacije, kakor so Svetovni kongres pristašev miru, Svetovna sindikalna federacija, Mednarodna federacija demokratičnih žena, Svetovna federacija demokratične mladine itd., kot tribuno in sredstvo za osamitev in obrekovanje Jugoslavije. Vrhovi teh organizacij so pokorno poslušali sovjetske predstavnike, sprejeli obrekovalno gonjo sovjetske vlade in jugoslovanske množične organizacije izključili iz svojih vrst. S tem so pokazali, da so postali sredstvo agresivne politike ene — sovjetske — vlade.

Vse to dokazuje totalnost agresivnega pritiska sovjetske vlade ter vseh in vsega, kar je odvisno od nje, na Jugoslavijo in njene državljane.

Mononolizem sovjetske vlade v raznih nevladnih organizacijah dokazuje ne samo, da more ta vlada zdaj dejansko «sodelovati» samo tam, kjer je hegemonija, marveč tudi odkriva, da niso resnične niti odkritosrčne besede njenih predstavnikov o sodelovanju z vsemi, ki so za mir, enakopravnost, napredek in podobno. Pa tudi same oblike in metode njenega dela v takšnih organizacijah odkrivajo prepad med njenimi besedami in njenimi dejanji.

UPRIZARJANJE PROCESOV

Toda vse doslej omenjene oblike političnega pritiska na Jugoslavijo niso dosegle cilja, da bi omajale narode in vlado Jugoslavije v obrambi neodvisnosti. Zato so omenjenim oblikam pritiska dodali še eno, zlasti hudo in rafinirano, namreč uprizarjanje sodnih procesov v deželah, odvisnih od Sovjetske zveze. Ti procesi po svojem bistvu niso bili nič drugega kakor hude mednarodne provokacije.

Omenili bomo samo nekatere iz serije takšnih procesov: proces proti Koči Dzodzeju, albanskemu podpredsedniku vlade in ministru za notranje zadeve, v maju 1949; proces v Budimpešti od 10.-24. septembra 1949 proti Laszlu Raiku, madžarskemu ministru za zunanje zadeve; dalje sofijski proces proti Kostovu, podpredsedniku bolgarske vlade; proces v Katovicah (Poljska) novembra 1949, uprizorjen s provokatorjem Petrovičem; proces v Bukarešti avgusta 1950 ter v Temišvaru maja in junija 1951 proti pripadnikom jugoslovanske narodne manjšine; proces v Bratislavi v avgustu 1950 proti jugoslovanskemu vicekonzulu ter 10 jugoslovanskim in češkoslovaškim državljanom; proces v Bratislavi, Pragi in več drugih.

Na tem mestu poudarjamo samo dvoje glavnih obeležij teh procesov:

1. Njihov *protijugoslovanski provokatorski* značaj, t. j. režija je vse procese montirala tako, da bi prikazala dozdevne agresivne naklepe Jugoslavije proti Sovjetski zvezi in drugim deželam sovjetskega bloka z namenom: prvič, da bi svetovni javnosti prikrilj sovražno dejavnost sovjetskega bloka proti FLRJ; drugič, da bi pred narodi sovjetskega bloka opravičili sovražno dejavnost ter psihološko in politično pripravili tla za nadaljnjo in še ostrejšo agresivno dejavnost proti FLRJ.

2. V vseh teh procesih *so brutalno poteptali načela Ustanovne listine OZN o pravicah človeka in pozitivne procesualne zakonske predpise teh dežel.*

Proces proti Raiku je najboljši in najpopolnejši primer obrekovalnega, provokatorskega in agresivnega značaja teh procesov.

V obtožnici proti Raiku je rečeno, da je bil Aleš Bebler, stalni predstavnik Jugoslavije v OZN, še leta 1941 v taborišču v Franciji povezan na vohunski osnovi z omenjenim Raikom. Toda Beblerja so že leta 1938 evakuirali iz Spanije kot nevarno ranjenega in ga prepeljali v Jugoslavijo, kjer je bil leta 1938 obsojen zaradi opozicijske dejavnosti, od leta 1941 pa je bil komandant velikih partizanskih enot. Podobno so obrekovali tudi generala Božidarja Maslarića, bivšega predsednika Vseslovanskega komiteja in tedanjega podpredsednika vlade LR Hrvatske, ki je bil, da bo ironija še večja, od leta 1939 tja do konca vojne v Sovjetski zvezi, kjer je opravljal važne politične posle, ne pa v Franciji, kakor pravi obtožnica. Enako je s Karlom Mrazovičem, takrat, med procesom, jugoslov. veleposlanikom v Moskvi, prej pa poslanikom v Budimpešti. Tudi Mrazovič se je v času, ko so ga obtožili, da je bil v Franciji, mudil v Moskvi.

Kaj je sovjetska vlada želela in hotela doseči z organiziranjem procesov v vzhodnoevropskih deželah, posebno pa Raikovega procesa, in kaj se ji poprej z drugimi sredstvi političnega pritiska ni posrečilo?

Po vsej sili je bilo treba pred lastnimi množicami in pred svetovnim javnim mnenjem opravičiti skrajno zaostritev sovražne dejavnosti, psihološko pripraviti agresijo proti Jugoslaviji. Sovjetska vlada je na pr. uporabila kot razlog Raikov proces, torej dokaze neke druge vlade, da je prekinila zavezniško pogodbo z Jugoslavijo. Sledile so ji takoj tudi druge vzhodnoevropske vlade.

Potem ko so izkoristili dozdevne «dokaze» s tega in s podobnih procesov, je bilo treba začeti serije «čiščenja» v vzhodnoevropskih deželah, da bi jih na eni strani še bolj podjarmili, na drugi pa, da bi še bolj zaostrili njihove odnose z Jugoslavijo.

Poplava vzakršnih insceniranih procesov v teh deželah se še do naših dni ni polegla. Ti procesi so ena izmed drobnih oblik zastraševanja, s katerim bi rada sovjetska vlada krotila narode teh dežel. Takšni procesi so možni samo zato, ker se je sovjetski obveščevalni službi posrečilo zaplesti v svoje mreže vsa področja državnega, političnega in drugega življenja teh dežel.

ODPOVEDOVANJE IN RAZVELJAVLJANJE MEDNARODNIH POGODB IN SPORAZUMOV

Po «Raikovem procesu», so vlada Sovjetske zveze in za njo tudi vlade Madžarske, Bolgarije, Romunije, Češkoslovaške in Poljske v petih dneh enostransko in nenadoma pretrgale pogodbo o medsebojni pomoči z Jugoslavijo in navajale pri tem iste razloge.

To dokazuje prvič, kdo in v kakšne namene je aranžiral Raikov proces, in drugič, da je sovjetska vlada prva razveljavila zavezniško pogodbo, da bi napravila poseben vtis na javno mnenje v Jugoslaviji. Očitno so hoteli s tem nenadnim in vnaprej pripravljenim razveljavljanjem zavezniške pogodbe poudariti, da Jugoslavija ne more več računati ne le na zvezo s Sovjetsko zvezo, marveč tudi ne na to, da bi sovjetska vlada še nadalje nudila garancije, zlasti garancije o nenapadanju.

Enostransko in nenadno razveljavljenje zavezniških pogodb z Jugoslavijo pa ni edini primer takšnega ravnanja omenjenih vlad. Brez slehernega povoda z jugoslovanske strani, brez najmanjšega poizkusa ali znaka pripravljenosti vzhodnoevropskih vlad, da bi poravnale morebitne nesporazume z Jugoslavijo, so vlada Sovjetske zveze in vlade pod njenim vplivom enostransko pretrgale ali omrtvičile 26 raznih političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih pogodb, sporazumov in konvencij. Takšno enostransko, nenadno in samovoljno razveljavljenje vseh mednarodnih pogodb kaže, da so te vlade spremenile svoj odnos do Jugoslavije v sistem kršitev mednarodnega prava. Takšne enostranske in nenadne odločitve v mednarodnih odnosih so lastne samo tistim državam, ki se skušajo postaviti nad mednarodno skupnost.

«Mi, sovjetski ljudje, mislimo takole», je rekel Molotov 3. oktobra 1945: «Če si podpisal pogodbo, si s tem prevzel obveznost, da jo boš izpolnil. Pogodbo moramo izpolniti ne samo v tistem delu, ki nam danes ugaja, pogodbo je treba izpolniti v tisti obliki, v kateri je bila podpisana. Vsem je znano, da je Sovjetska zveza vedno držala dano besedo».

Vidimo, da ni tako, kakor trdi g. Molotov, ker se besede, in dejanja sovjetske vlade ne ujemajo.

OSKRUNJENA STOLETNICA

Ob letošnji izdaji knjig Mohorjeve družbe v Celovcu piše Slovenski vestnik, glasilo Slovenske Koroške:

Visoke cilje so imeli pred očmi naši predniki, ko so pred sto leti postavljali temelje Mohorjevi družbi v Celovcu. V teku let in desetletij se je razvila v eno največjih in med širokimi ljudskimi sloji močno priljubljenih slovenskih knjižnih založb. S svojim široko zasnovanim, najrazličnejša življenjska področja zajemajočim književnim programom si je v teku stoletja pridobila nesporne zasluge pri izobraževanju našega ljudstva, pri oblikovanju, dviganju in utrjevanju njegove narodne zavesti, njegove kulturne ravni in gospodarske razgledanosti. V odgovorni zavesti svojega narodno-kulturnega poslanstva je pritegnila k sodelovanju širok krog kulturnih delavcev iz vseh delov slovenske zemlje. Dolga vrsta pomembnih slovenskih zgodovinarjev, prirodoslovcev, gospodarstvenikov, zdravnikov, naravoslovcev, glasbenikov in drugih ustvarjalnih slovenskih ljudi je posredovala po Mohorjevi družbi svoje znanje širokim slovenskim ljudskim množicam. Nesmrtna dela slovenskih pesnikov in pisateljev je slovensko ljudstvo po njenih knjižnih izdajah spoznalo in jih vzljubilo kot glasnike svojega hotenja. Jurčič, Aškerc, Stritar, Gregorčič, Meško, Finžgar in Cankar, da omenimo le nekatere, so preko celovške Mohorjeve s svojo umetniško besedo in pesmijo dramili naše ljudstvo, mu budili samozavest in narodni ponos ter ga povezovali v nerazdružljivo celoto.

Kot dan od noči pa se od te stoletne slovenske knjižne ustanove razlikuje današnja Družba sv. Mohorja v Celovcu. Popolnoma podrejena protislovenski politiki nemškega skofijskega ordinariata v Celovcu je postala skoro izključno torišče pisane družbe narodnih izkoreninjencev, ki so se v najtežjih letih zgodovine slovenskega naroda izkazali kot prodani sodelavci nemških nacističnih in italijanskih fašističnih osvajalcev, po vojni pa se raztepli po zapadnem svetu, od koder skušajo v svoji zaslepljenosti blatiti lastni slovenski narod, ki se je v nepopisnem trpljenju otresel suženjskih verig in si ustvaril svojo svobodno državo v bratski skupnosti z ostalimi jugoslovanskimi narodi.

Treba je samo bežno prelistati letošnjo zbirko knjig celovške Mohorjeve družbe, in že postane vsakomur jasno, kakšnemu namenu služijo in kaj hočejo njihovi pisci doseči: zanetiti med koroškimi in vsemi ostalimi zamejskimi Slovenci bratomorno medsebojno sovraštvo in jih duhovno odvojiti od matičnega naroda v Sloveniji.

Zaman iščemo med letošnjimi knjigami celovške Mohorjeve družbe vsaj nekaj tega, kar bi odgovarjalo njenim pravilom. Namesto «verskih, leposlovnih in splošno koristnih knjig» kot jih predvidevajo na platnicah koledarja tiskana pravila, vsebuje že ta sam pretežno strupene politične članke najbolj razvpitih domobranskih in belogardističnih ubežnikov. V knjigi «Cez izaro» pa se je z bednimi prispevki zvrstila cela rajda bivših nemških in italijanskih sodelavcev in narodnih izkoreninjencev.

Zato ni čudno, če je vsa slovenska javnost ogorčeno obsodila to knjižno zbirko in jo temu primerno ocenila.

Koroški Slovenci, ki se čutimo kot živ del slovenskega naroda, k temu samo še ugotavljamo, da se vsebina letošnjih celovških Mohorjevih knjig uvršča med najhujše protislovenske izpade v avstrijskem nacističnem tisku, ki imajo en sam cilj: razbiti enotnost slovenskega ljudstva na Koroškem in ga odtujiti slovenski celoti. Tokrat se ta cilj sicer skriva pod plaščem slovensko pisane besede, krščanstva in vere. Krinka je preveč očitna, da bi naše ljudstvo za njo ne prepoznalo pravega obraza.

Nedvomno si je večina koroških Slovencev osvojila oceno, ki jo je izrekel slovenski duhovnik v Rožu, ko je o letošnjih knjigah celovške Mohorjeve družbe dejal: Kar se je obetalo kot jubilejna izdaja, se je izkazalo kot vse obsodbe vredna skrunitev stoletnice.

—ro.

VITAMIN B-12

PRIDOBIVAJO GA IZ ISTE SNOVI KOT STREPTOMICIN

zaveznik v borbi proti malokrvnosti

Ta vitamin je le majhen del miligrama jetrnega ekstrakta, toda za 20 miligramov tega ekstrakta je treba eno tono jeter!

Nova kemična zmes, ki jo uporabljajo v Združenih državah, pospešuje rast perutnine in prašičev. Zmes sestavlja vitamin B-12 in eden izmed antibiotikov kot teramicin, aureomicin, penicilin, streptomicin in bacitracin.

Odkritje, da ta zmes pospešuje rast živali, je še tako novo, da podrobnosti njegovega vpliva šele proučujejo. Ce uporabljamo obe sestavini zmesi posamič, sta učinkoviti zdravilni sredstvi za človeka. Antibiotiki so uspešni pripomočki v borbi proti mnogim bakterijam, ki povzročajo razna obolenja. Vitamin B-12 je ena izmed najbolj aktivnih bioloških kemikalij. Zlasti se je obnesel pri zdravljenju hude malokrvnosti. Da te kemikalije, če so združene, pospešujejo rast, so odkrili čisto po naključju, kajti zgolj naključje je hotelo, da je neki dodatek, ki vsebuje vitamin B-12 in ki ga rejci perutnine primešavajo piči, vseboval tudi aureomicin.

Vitamin B-12 pa so že pred tem odkritjem pravilno vrednotili. Skrajno majhne količine vitamina B-12, tako majhne, da jih lahko vidimo samo s povečevalnim steklom, navlaženje čudežno pomagajo v primerih hude malokrvnosti. Nekateri znanstveniki trdijo, da majhne količine vitamina B-12 povečajo tek in živahnost majhnih otrok, ki zaradi katerega koli vzroka nimajo teka.

Čisti vitamin B-12 tvori tenke, šivanki podobne rdeče kristale. Da so dobili te kristale in ugotovili dvojno vlogo, ki jo igra vitamin B-12 kot pospeševalec rasti in kot zdravilo proti hudi malokrvnosti, je bilo potrebnih 25 let vztrajnih raziskavanj.

Kmetovalcem in rejcem perutnine je bilo že dolgo temu znano, da potrebujejo prašiči in perutnina določene proteine zlasti v dobi rasti. Vedeli so tudi, da teh proteinov ni v rastlinski krmi. Krma prašičev in perutnine je že od nekdaj vsebovala vitamin B-2. Še preden so ga odkrili, so ga živalim dajali z odpadki mesa in rib ter izhlapelim posnetim mlekom. Poznali so ga pod imenom živalski protein. Ko so ugotovili, kako zmes enega izmed antibiotikov in vitamina B-12 pospešuje rast, so nekateri ameriški strokovnjaki perutninstva napovedali, da bodo z dodatkom te zmesi k žitaricam, k njihovim stranskim proizvodom in k sojinemu olju lahko krili 90 odstotkov piče, ki jo potrebujejo za rejo perutnine.

Z nadaljevanjem znanstvenih raziskavanj skušajo priti do dna vsem podrobnostim kemične strukture vitamina B-12. Najbolj presenetljivo odkritje, ki so ga objavili skoro istočasno v Veliki Britaniji in v Združenih državah, je dejstvo, da vsebuje vitamin B-12 kobalt. To je prvič, da so to kovino, ki je bistveno potrebna za prehrano, našli v tvarini, ki je povsem biološkega izvora. Ker je znano, da krave in drugi prežvekovalci potrebujejo kobalt za to, da dajejo mleko, si znanstveniki prizadevajo, da bi ugotovili, kako je to dejstvo povezano s prisotnostjo kobalta v vitaminu B-12. Majhne količine kobalta so potrebne tudi za dobro človeško prehrano.

Zgodovina odkritja vitamina B-12 se je začela pred več kot 20 leti, ko so ameriški znanstveniki dr. G. H. Whipple, dr. W. P. Murphy in dr. G. R. Minot po dolgih poizkusih ugotovili, da je obilno uživanje jeter uspešno sredstvo proti težki malokrvnosti. Za to odkritje so omenjeni ameriški zdravniki leta 1943 prejeli Nobelovo nagrado za medicino.

Težka malokrvnost je obolenje kostnega mozga, ki ima nalogo ustvarjati krvna telesca. Ta bolezen je svoječasno terjala vsako leto na tisoče žrtev. Pri tistih, ki so oboleli za to trdovratno, nekoč usodno boleznijo, ne more telo ustvariti potrebnih rdečih krvnih telesc. Jeterna dieta, ki je sicer uspešna, je bila za bolnike silno mučna, ker so morali zaužiti približno pol kilograma jeter na dan. Proti zauživanju primernega obroka jeter enkrat ali dvakrat na teden, kar je zelo priporočljivo, bo malokdo ugovarjal, dnevno zauživanje pol kilograma jeter pa je bolj težka in malo prijetna naloga, tudi če količine razdelimo na tri dnevne obroke.

Kemiki so zato napeli vse svoje sile, da bi to porcijo jeter, ki rešuje za težko malokrvnostjo obolele bolnike, zgostili v manjšo količino. In res so leta 1943 že tako napredovali, da so količino jeter, ki jo dnevno potrebujejo bolniki za svoj obstoj, zgostili na en sam miligram jetrnega ekstrakta. Zasluga za blagodejno zdravilno vrednost gre samo majhnemu delu tega miligrama jetrnega ekstrakta, to je novemu vitaminu B-12. Vendar pa je za dvajset miligramov tega uspešnega ekstrakta potrebna nič manj kot ena tona jeter. Raziskavanja tega čudnega zdravila so se nadaljevala.

V aprilu leta 1948 so dr. E. L. Rickes in njegovi sodelavci, ki so delali v neki tovarni zdravil, objavili, da se jim je posrečilo izolirati iz močnega jetrnega ekstrakta nekaj kristalov novega vitamina B-12. Teden dni pozneje je tudi angleški znanstvenik dr. E. Lester Smith sporočil, da se je tudi njemu posrečilo izolirati kristale tega uspešnega zdravila proti težki malokrvnosti.

Danes potrebujejo bolniki, ki bolujejo za težko malokrvnostjo, samo zelo majhne količine vitamina B-12, da zajezijo usodne posledice te bolezni. Nedavna raziskovanja so dokazala, da potrebuje vsako novo rdeče krvno telesce eno molekulo vitamina B-12. Ta vitamin pridobivajo iz iste plesni kot streptomicin, in pa izključeno, da bodo našli celo cenejšo pot, ko bodo rešili uganko njegove kemične formule.

Da kulture plesni, iz katerih pridobivajo streptomicin, dajejo tudi vitamin B-12, so odkrili zgolj po naključju. Znanstveniki so preučevali, katere sestavine je treba dodati živalski krmi za hitrejše povečanje teže živali. Leta 1946 so znanstveniki zaposleni v laboratorijih ameriškega poljedelskega ministrstva odkrili nov činitelj, ki so ga imenovali «X», in ugotovili, da je bistveno potreben za rast mladih podgan. Pomanjkanje te nove snovi je izzivalo mleko in jetrni ekstrakt.

Ameriška znanstvenica dr. Mary Shorb, ki je delala v laboratoriju marylandske univerze, je iskala primerno snov, na kateri bi preizkusila ta činitelj, ki pospešuje rast podgan. Segla je po mikroorganizmu lactobacillus lactis Dorner in ugotovila, da ne potrebuje za rast samo enega činitelja, temveč dva. Prvega imenujejo TJ, ker ga je najti v soku paradižnikov, drugi pa je LLD, ki je okrajšano ime za lactobacillus lactis Dorner. Tega poslednjega so našli v zelo zgoščenem jetrnem ekstraktu, ki je toliko bolj uspešen za zdravljenje težke malokrvnosti, kolikor več LLD snovi vsebuje.

Zaradi tega je dr. Shorbova sklepala, da sta si LLD snov, ki je potrebna za rast, in kemična snov, ki je tako uspešno zdravilo za bolnike, kateri imajo težko malokrvnost, enaki. Ko so izolirali kristale vitamina B-12, so jih preizkusili na mikroorganizmih in ugotovili, da je njihovo delovanje enako delovanju LLD, kar je dokazalo, da je dr. Shorbova pravilno sklepala.

Dr. Rickes je nato začel iskati vitamin B-12 še v drugih bioloških snoveh in uporabljal pri teh poizkusih mikroorganizem dr. Shorbove kot poskusni agens. Našel je mnogo primernih snovi. Eno, ki je imela obliko rdečih kristalov, je izoliral iz plesni, iz katere pridobivajo streptomicin. Poizkusi so dokazali, da je imela ta snov iste kemične in fizične lastnosti kot pravkar izolirani vitamin B-12.

Kako zmes vitamina B-12 in enega izmed antibiotikov pospešuje rast, nam dokazujejo naslednji primeri:

Perutninar, ki nudi svoji perutnini, visokohranilno pičo, katera vsebuje le nekaj živalskih proteinov, lahko pričakuje, da bodo njegovi piščanci, ko bodo stari 12 tednov, tehtali vsak poldrug kilogram. To težo bo dosegel samo, če bo vsakemu pol kilogramu žitaric dodal poldrug kilogram hrane, ki vsebuje živalske proteine. Če pa doda isti količini hrane vitamin B-12, bodo njegovi piščanci tehtali poldrug kilogram že, ko bodo stari 11 tednov. Z zmesjo vitamina B-12 in enega izmed antibiotikov bo rast še bolj pospešil in njegovi piščanci bodo tehtali poldrug kilogram že, ko bodo stari 10 tednov, čeprav bo na vsakih 500 gramov žita dodal samo en kilogram in en četrt hrane, ki vsebuje proteine.

Zdaj ugotavljajo, kateri izmed antibiotikov, pomešan z vitaminom B-12 daje najboljši uspeh pri pospeševanju rasti perutnine in prašičev. Videti je, da je za prašiče bolj primerna ena vrsta antibiotika, za perutnino pa druga.

Tako sta se iskanje zdravila proti težki malokrvnosti in lov na boljšo živalsko krmo našla na isti poti, ko so odkrili vitamin B-12, ki ima tako važno vlogo v človeški prehrani.

Dejstvo, da zmes vitamina B-12 in enega izmed antibiotikov pospešuje rast perutnine in prašičev, spada med tista znanstvena dognanja, ki so jih odkrili zgolj po naključju.

A. EWING

Lepo je delati s traktorjem; važno pa je tudi, da je mogoče traktor vsak čas popraviti.

Za novoletno jelko

Milan Taučer 800, Ženko Ivanka 100, Cižek Ana 300, Kurent Justina 300, Zonta Leopolda 300, Pisent Silvija 300, prispevek družbine lir 4.465.

Pločar Jožefa 500, Viktorija Bendi 200, Ziberna F. 100, Perko J. 100, N.N. 200, Kaučič Vida 200, Dougan 300, Bossi Anna 200, Mezgec Anton 150, Cergovac 100, Armocida 100, Cnebelj Ivana 100, Kocjančič Marija 100, Pascan Milena 200, Pulger Anton ja 500, N.N. 900, N.N. 3.500, Gercol L. 50, Pavla Gavina 50, Ceh Marija 50, Milič J. in Perhauc S. 500, Rebec Karolina 210, Klemše Pina 200, Galvitzer Fausta 100, Lukač 100, Muzenič Jože 50, Giuliani G. 150, Benčina Marija 200, Benčič 200, Gleria Vanda 60, Pauli Vittoria 120, Jogan Milka 1.000, Micheluzzi Danilo 1.000, Orlando Giordano 100, Scordino Guerr na 200, Anton Cesar 100, Lidija Cesar 100, Franc Bandelj 200, Hotes Ivan 100, Mičetič Karla 55, Merja Danilo 100, Žitko Fani 300, Gec Alojzija 100, Pockaj Anita 300, Rodica 500, Zafred 500 Mahnič 100, Gombač Giovanna 200, Kosič Marija 200, Kosovel Darinka 300, Garašič Dino 1.000, Pavešič 1.000, Tinčk 300, Zmak 500, Turchetti 1.000, Merkuza Marij 150, Uršič Pina 300 Ulieni Giovanni 100, Fabjan G. 100, Grobisa Francesco 100, Novič Lojze 100, Kukanja Franc 500, Kukanja Albina 500, Uršič Justo 100, Stoka 2.000, Lorenzi Ida 150, Kaučič Stanko 100, Deles Justina 100 Germek Albina 200, Sever Matej 300, Gerdol Alojzija 140, Vouk Živka 400, Jurševič Marija 300, Cunja Jože 200, Cunja Marija 200, Grahonja Jolanda 200, Senica Albina 100, Gerdol Ivan 300, Kobal Rože 200, Rosoni Frančiška 100 Bole Ivanka 150, Stibel Hinko 500, Luxa Liliana in Nadaliz Pavla 1.000, Trifoglio Rosa 100, Gerdol Svetko 200, Cadelli Pina 500, Česnik Marija 300, Bandelj Jože 100, Zničeršič Ana 100, Dau Ervino 100, Tedeschi 150, Lapel Anton 100, Tomasini Josipina 100, Gerdol Angelina 100, Perosa 100, Grzonič Karolina 200, Keber Antonija 100, Koren Marija 100, Filipčič 300, Garlatto Lidia 100, Bernetič 100, Bužan Stefanija 450, Crevatin Marija 100, Zorzon Amalia 100 Benčič Marija 150, Pangos Adelja 200, Kozlovic Selma 200, Kuznič Stefanija 100 Lapel Evelina 100, Morelj Ladka 100, Filipčič Marija 300, Mrvica 100, Tuljak Valerija 150, Sever Vera 300, Zulijan Marija 200, Novak Milena 150, Zakarija 100, Carlo Sossi 200, Kralj Marija 500, Zadnik Antonija 300 Pecchiari Andria 200, Kokovac Pavel 500, Lakovič Olga 500, Furlan 200, Ivančič 500, Lorenzi 100, Bagato 100, Benčič Angela 150, Drassich Angela 300, Sokovac Anton 100, Trolli Giovanni 300, Polli Angela lir 300.

NABREŽINA: Gom Jolanda lir 100, Kojanec Marija 100, Jožefa 40, Rebula Stefanija 50, Stubelj Zofija 100, Skrk Matilda 200, Pavlina 150, Skrk Angela 100, Kočevar Viktor 100, Zolle Jožef 200, Svetič Alberta 150, Sibelja Lavra 250, Kariš Jožef 100, Blažon Zora 150 Kariš Srečko 50, Peršič Andrej 150, Mislej Olga 200, Rot Zora 100, Bertolutti Herma 100, Cijan Ignacij 100, Zidarič Franc 50, Milanič Bernard 100, Oberdank Viktorija 100, Milanič Rožina 500, Oberdank Zofija vd. Busete 100, Zidarič Marija vd. Caharija 100, Gon Celesta 100, Abram Stefanija 200, Paušner Ida 50 Sark Jožef 100, Adam Matilda 200, Adam Tomaž 100, Kobau Adele lir 200.

Ranzani Matilda lir 100, Peric Stefanija 200, Gruden Palmira 200, prof. Sart 500, Milalnič Slava 300, Brišček Lovrenc 200, Sardoč Frančiška 100, Sirk (Gon) Elzabeta 100, Pittoritto Maria 200 Carlovaris Innocente 100, Tence Lida 150, Adam Slavka 100, Jablanšček Cvetka 500, Catalano Vittoria 300, Scrigni Maria 200, Zolla Giuseppina 100, Bone Maks 200, Volpe Germa 250, Negù Božena lir 300.

Novak Marija lir 1.000, Caharija Ruči 100, Terčon Josip 1.000, Roli Olga 300 Vižintin Zora 100, Pertot Zofka 100, Caharija Filomena 100, Pertot Marija 200, Logar Jože 2.000, Mihelič Ivanka 100, Pertot Draga 150, Rener Marija 100, Terčon Anica 200, Fuks Angela 1.500, Marica Josip 200, Pupis Rafaela 100, Doria Gisela 300, Caharija Dora 400 Caharija Anica 200, Slavec Viktor 200, Petelin Berta 200, Petelin Viktor 300 N.N. 50, Stolfa Ludvika 300 Bole Marija 300, Celja Srečko 800, Semolič Oskar 200 Gruden Jolanda 500, Tribuzio Albina 100, Dr. Ferluga Karel 300 Venier Alojz ja 50, Venier Cvetka 100, Caharija Stanko 150, Caharija Marija 250, Pertot Zora 100, Venier Ema 150, Gruden Adele 300, Caharija Ida 200, Terčon Karolina 100,

To slepo dekle je zaposleno v Washingtonu v uradu, kjer prepisuje na pisalnem stroju poslovna poročila in opravlja telefonske razgovore.

MIROSLAV KRLEŽA

V AGONIJI

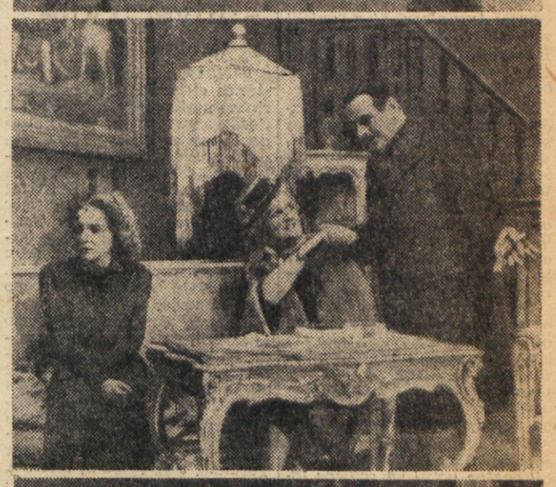

Člani Društva dramskih umetnikov FLRJ Marija Nablocka, Sava Severjeva, Vladimir Skrbinšek in Stane Sever bodo nastopili v soboto 29. decembra v Avditoriju s Krležovo dramo v dveh dejanjih «V agoniji». Objavljamo sliko avtorja Miroslava Krleže (zgoraj) ter dveh prizorov z uprizoritve drame «V agoniji» v zagrebškem gledališču.

Razmerje med proračuni tržaške občine in okoliških občin

ZAKAJ IMAJO LAHKO OKOLIŠKE OBČINE URAVNOVEŠENE PRORAČUNE KLJUB SKROMNIM VIROM DOHODKOV

Proračun Tržaškega ozemlja za prvo polletje prihodnjega leta je postal predmet dolgih in zelo živčnih razprav. Poleg drugih zanimivih številk nam nudi tokrat tudi podatke o državnih subvencijah v korist posameznih občin.

Na tiskovni konferenci je Mr. Haroldson na vprašanje enega izmed navzočih novinarjev dal podatke o podpornih šestih občin, o javnih delih v teh občinah in povedal obenem, koliko bo dobila tržaška pokrajina, ki je nekako medobčinska ustanova.

O Provinci smo že obširno razpravljali, ko je podala poročilo o svojem «delovanju». Delovanje smo dali v navednice zato, ker je bila ustanovljena brez potrebe in so tudi milijoni zanjo zapravljen denar.

Ti podatki nam kažejo še dosti zanimivo sliko. Poglejmo si jih.

Za podporo občinskih proračunov bo prispevala ZVU:

Občini Trst 300 milijonov

Občini Dolina 4 milijone

Občini Milje proračun uravnovešen

Občini Repentabor proračun uravnovešen

Občini Nabrežina proračun uravnovešen

Občini Zgonik 7 milijonov.

In končno bo dobila še Provinca za uravnovešenje svojega proračuna 225 milijonov lir.

Vsega skupaj bo dobilo šest občin za kritje svojih proračunov 311 milijonov lir. Od tega bo dobila daleko levji delež tržaška občina 300 milijonov in vse ostale okoliške občine 11 milijonov lir.

Poglejmo še, kako bodo razdelili sredstva za javna dela:

Občini Trst 358 milijonov lir

Občini Dolina 3 milijone lir

Občini Milje 8,5 milijonov lir

Občini Repentabor 15 milijonov lir

Občini Devin 7 milijonov lir

Občini Zgonik 7 milijonov lir.

In končno bo dobila še Provinca 49 milijonov lir za javna dela.

Vsega skupaj bo dobilo šest občin za javna dela 395,5 milijonov lir. Od tega bo zopet dobila tržaška občina levji delež 358 milijonov lir in ostale občine 37,5 milijonov lir.

Če izpustimo iz obravnavanja Provinco, ki se skoraj ne bavi s potrebami okoliških občin, ker ima dovolj posla z lastnim osebjem, z gradnjo hiš za lastno osebje in z bodočimi poviški plač svojega osebja in upoštevamo samo vsote, ki bodo šle direktno v proračun mestne občine, pridemo do kaj zanimivih zaključkov.

Prvi je na dlani. Tri izmed podeželskih občin so aktivne, ostali dve pa imata malenkosten deficit, ki ne preseže 11 milijonov lir.

Kako to, da so podeželske občine lahko uravnovesile svoje dohodke in izdatke?

Kako so to mogle napraviti, ko vendar ne razpolagajo s tako izurjenimi strokovnjaki, kot razpolaga tržaška občina in po katerih bi rada slovela večina v občinskem svetu?

Poleg tega te občine ne razpolagajo s tako velikimi in bogatimi podjetji, kot razpolaga tržaška občina.

Te občine so povečini navezane na kaj revne lokalne dohodke, a vendar ne teže proračuna ozemlja. Tržaška občina, ki pa ima celo vrsto bogatih podjetij, mora stalno prositi za dotacije.

Seveda so ta podjetja, po zaslugi naše blestеče občinske uprave, krepko pasivna. Klavnica na primer izkazuje 10,5 milijonov lir izgube, prevozno podjetje 44,1 milijonov lir, mestna kopališča 24,0 milijonov lir, oba stadiona pri Sv. Ani: prvi 4,9 milijonov in drugi 1,2 milijona lir; fiktivni, samo na papirju napisan je d

ŠPORTNA POROČILA

PRIMORSKI DNEVNIK

28. DECEMBRA 1951

VREME Področje vremenskih motenj se počasi umika proti zahodu. Se vedno bo prevladovalo oblačno vreme z možnostjo vmesnih razjasnitev. — Temperatura brez bistvene spremembe. Nekoliko vetrovno. — Včeraj je bila v Trstu najvišja temperatura 8.7; najnižja pa 7:5. stopinj.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 14.00: Poje basist Friderik Lupša. 18.30: Hrvatske narodne. — **Trst II.:** 18.15: Grieg: Koncert v a-molu. 20.00: Slovenski motivi. 21.30: Večerni koncert. — **Trst I.:** 14.30: Godalni orkester. 21.10: Simfonični koncert. (prenos iz Turina). — **Slovenija:** 16.20: Antonin Dvorak: Koncert za čelo in orkester.

PO DRUGEM DNEVU FINALNEGA DVOBOJA ZA DAVISOV POKAL VODIJO DOMAČINI Z 2-1

AVSTRALSKA DVOJICA zasluženo zmagala

Sedgman in Mc Gregor sta povečala verjetnost, da bo pokal še za leto dni ostal na petem kontinentu - Igro so odločili servisi; tu so Amerikanci bili slabši

SYDNEY 27. — Avstralija je danes z zmago v parih prešla v vodstvo z 2:1 in bo verjetno tudi obdržala Davisov pokal na svojih tleh, ako le v zadnjem dnevu ne bo presenečenj. Seixas (drugi Amerikanec) bo igral proti avstralskemu prvaku Sedgmanu Schroeder pa proti Rosu. Oči vseh gledalcev bodo uprte v prvi dvoboj, kateremu bo prisostvovalo kot kaže ogromno število gledalcev. Sedgman je favorit, čeprav je teniškim strokovnjakom dobro znano, da avstralski igralec št. 1 zelo težko izhaja s Seixasom in je še nedavno izgubil proti njemu.

Sedgman in McGregor sta porazila Schroederja in Traberta v treh setih s 6:2, 9:7 in 6:3. Današnja je bila igra servisov. Dvoboj se je končal s popolno zmago Avstralcev, ki so uničili mit ameriške neprekosljivosti v servisu. Med igro je bilo vreme lepo, travnato igrišče v brezhibnem stanju.

Avstralca sta že takoj v začetku prevzela vodstvo, najprej s 3:1, povišala potem na 4:1, izgubila po Trabertovi zaslugi šesti set in nato dosegla 5:2. V sledečem gemu je Schroeder izgubil svoj servis. S tem je osvojila avstralska dvojica set, a po zelo hudih bojih, saj sta ameriška igralca uničila kar sedem set—žog. Rezultat je torej 6:2.

Bolj uravnovešen je bil drugi set. Oba para sta regularno osvojila lastne servise; tako sta Avstralca prišla v vodstvo z 8-7. Tudi tokrat je izgubil svoj servis Schroeder in dovolil s tem nasprotnikoma osvojitev drugega seta z rezultatom 9:7.

Bitka servisov se je v tretjem setu nadaljevala. Trabert, ki je bil znatno boljši od svojega tovariša, je z neverjetno kljubovalnostjo izenačil na 3-3, a ni dosti pomagalo. Na Schroederjev servis sta Sedgman in Mc Gregor osvojila gem in nato nista pustila Amerikancev do besede prav do konca.

Avstralca sta zaigrala prekrasno. Več kot vsi drugi komentarji povedo besede ameriškega kapetana Shieldsa: «Ni nesreča, ako te premaga tak nasprotnik. Avstralca sta igrala skoraj tako dobro kot takrat, ko sta premagala na ameriškem prvenstvu Traberta in Pattya. Spremenila sta nemogoče žoge z naravnost cirkuškimi intervencijami v svoje dobro».

Avstralski kapetan Harry Hopman je dejal: «Sedgman in Mc Gregor sta najboljši par, kar smo jih imeli v zadnjih časih. Nikoli ju še nisem videl, da bi igrala tako dobro kot danes. Današnja igra je morda bila odločilna za pokal. Po tem, kar je danes pokazal Schroeder mislim, da bi ga Rose lahko premagal.

ERIC RIEL
United Press

River Plate prispel v Rim

RIM, 27. — Nogometna enajstorica «River Plate», tretjeplasirano moštvo letošnjega argentinskega prvenstva, je priletela danes zvečer ob 17 iz Madrida v Rim. Ekipa bo ostala v Italiji okoli 20 dni. V tem času bo odigrala nekaj tekem. Zaenkrat so določene samo tri in sicer proti Napoliju, Romi ter Torinu. V nadaljevanju svoje turneje bo River Plate igral še v Angliji, Franciji in Portugalski. River Plate bo zapustil Evropo 15. februarja.

Kapetan enajstorice Yacomo je izjavil, da želi bolj kot zmago, da bi igralci zapustili v Italiji lep spomin. Na vprašanje ali je mogoč angažman kakega argentinskega igralca je Yacomo odvrnil: «Pred enim letom približno sva jaz in Labruna bila v pregovoru z Genovo ter Torinom, a iz vsega ni bilo nič, ker naju River Plate ni pustil iz svojih vrst. Seveda bi marsikdo od nas igral v italijanskih moštvih. Če danes tega ne moremo, bo morda v prihodnosti bolje.»

* * *

RIM, 27. — Mednarodna košarkarska zveza (F.I.B.A.) je določila, da bo kongres zveze od 21. julija do 2. avgusta 1952. v Helsinkih ob priliki XV. olimpijskih iger. Med drugim je F.I.B.A. na svojem sestanku priznala mednarodno važnost tekmovanju za «Mairanov trofej», ki bo najbrž prihodnjega aprila v Milanu.

Italijanski košarkarji proti Franciji

RIM, 27. — Pred tekmo proti Franciji, ki bo v Parizu 8. januarja prihodnjega leta, je italijanski košarkarski zvezni kapetan Giancarlo Marinelli poklical v Turin naslednje igralce: Bersari, Ferriani, Rapini, Ranuzzi (Virtus, Bologna); Bongiovanni (Gira, Bologna); Miliani, Pagani, Romanutti, Stefanini (Borletti, Milano); De Carolis, Margheritini (Ginnastica Rim); Tracuzzi (Varese).

Tour 1952

Prvi popolni načrt tekmovanja

Dokončno je določena pot, po kateri bo šel «Tour 1952». Tekmovanje se bo začelo 25. junija in končalo 20. julija. Etap bo 24, dve na kronometer, dva dni pa bodo tekmovalci počivali. Seznam etap:

1. Brest - Rennes
2. Rennes - Le Mans
3. Le Mans - Rouen
4. Rouen - Roubaix
5. Roubaix - Namur (Belgija)
6. Namur - Metz
7. Metz - Nancy (kronometer)
8. Nancy - Ženeva (Švica)
9. Ženeva - Aix les Bains
10. Aix les Bains - Alpe d'Huez Alpe d'Huez (počitek).
11. Alpe d'Huez - Sestriere
12. Sestriere - Monaco
13. Monaco Aix en Provence
14. Aix en Provence - Avignone
15. Avignone - Montpellier
16. Montpellier - Perpignano
17. Perpignano - Tolosa Tolosa (počitek).
18. Tolosa - Lourdes
19. Lourdes - Pau
20. Pau - Bordeaux
21. Bordeaux - Limoges
22. Limoges - Clermont Ferrant
23. Clermont Ferrant - Vichy, (kronometer)
24. Vichy - Pariz.

SODEČ PO NEKATERIH ZNAKIH

ČSR in Madžarska zopet navezali stike z Zahodom

DUNAJ, 27. — Predsednik madžarskega olimpijskega odbora Seves je sporočil avstrijski nogometni federaciji, da mu je čehoslovaški minister za šport Mucha izjavil, da bo ČSR nadaljevala s tekmovanjem za mednarodni pokal (namenjen državnim nogometnim raprezentancam), da bo pa še prej rešila viseča finančna vprašanja.

Avstrijska nogometna federacija je dobila iz Madžarske tudi pismo, v katerem predsednik madžarske zveze pravi, da je pripravljen poslati za vnebohod eno najboljših madžarskih moštev na gostovanje proti Wackerju. To bi pomenilo obnovitev nogometnih zvez med obema državama, ki so bile prekinjene prejšnjo pomlad, ko je vodilno madžarsko moštvo v zadnjem trenutku odpovedalo brez pravega razloga tekmo proti Wackerju. Ako se bodo sportni stiki obnovili, bodo verjetno v letu 1953. (vsi termini prihodnjega leta so že zasedeni) odigrali dve tekmi med državnima reprezentancama, eno v Budimpešti, drugo na Dunaju.

Sovjeti bodo baje nastopili v Helsinkih

MOSKVA, 27. — Sovjetski olimpijski odbor je sklenil, da pošlje svoje zastopstvo na olimpijske igre. Nikola Romanov, prezident športnega komiteta SZ je napisal v listu «Sovjetski šport»: «Dolžnost vseh sovjetskih športnikov je, da dosežejo najboljše rezultate v vseh 21. športnih panogah, ki so na programu v Helsinkih; le tako bo SZ dobro zastopana v borbi s tujimi športniki. Težko odgovornost bodo imeli trenerji, katerih naloga je, da brezhibno pripravijo moštva».

* * *

BARCELONA, 27. — V finalni igri mednarodnega teniškega turnirja v Barceloni je mladi italijanski igralec Giuseppe Merlo premagal Amerikanca Garetta z rezultatom 6:1, 6:1, 6:2.

WALTER NAUSCH JE POLAGAL RAČUN ČEZ 1951

„Obdržali smo pridobljene pozicije"

DUNAJ, 27. — Zvezni kapetan avstrijske nogometne državne avstrijske reprezentance Walter Nausch je polagal nekak obračun za sezono 1951. Dejal je: «Po zmagah v letu 1950, od katerih naj posebej omenim naš triumf nad Italijo, Madžarsko, Jugoslavijo in Skotsko, nam je bilo letos potrebno le to, da bi si ohranili pridobljene pozicije. Standard moštvo iz leta 1950 smo morali nekoliko spremeniti: Roeckl, Decker, Wagner in Stojaspal v nekaterih tekmah niso mogli nastopiti, ker so bili poškodovani. Tako daleč, da bi imeli za vsako mesto po dva ali več igralcev visokih kvalitet, še nismo prišli. Temu idealu se že približujemo v obrambi, kjer imamo n. pr. kar štiri odlične branilce: Roeckla, Happela, Stotza in Kowanza. Tehnika in taktika sta se od leta 1945 znatno izboljšali. Sprejeli smo formulo dveh srednjih branilcev le zato, ker so se vse države oprijele posebnih defenzivnih taktičnih potez. Vendar odklanjamo defenzivni nogomet, ki bi težil le za tem, da bi prejeli čim manj golov. Naš način igranja se s taktičnimi pripomočki v bistvu ne menja. Način igre ostane stari dunajski, mi sami pa bomo nadaljevali po poti, katero smo si začrtali in ji sledili do danes. Potrebno je razširjati nogomet med dečki na Dunaju in na podeželju. Visoko kvaliteto lahko ohranimo samo z delom v širino.»

* * *

V Alžiru je BSK premagal na prvi tekmi svoje turneje domači St. Eugen s 7-0 (3-0).

Seznam držav za Oslo

OSLO, 27. — Organizacijski odbor olimpijskih iger je izdal listo vpisanih držav: Argentina, Avstralija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, ČSR, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Island, Italija, Kanada, Madžarska, Nova Zelandija, Japonska, Norveška, Poljska, Romunija, Španija, Švedska, Švica, Holandska, ZDA, Velika Britanija in Jugoslavija.

Sovjetska zveza in Libanon so na listi držav, za katere se upa, da bodo poslale svoje tekmovalce. Zadnji čas za vpis je 31. december.

* * *

DUNAJ, 27. — Avstrijski veslači so že začeli s treningom za olimpijske igre, kjer bodo nastopili s tremi čolni: double, četverec brez krmilarja in četverec s krmilarjem. Tekmovalci bodo iz Linza, Dunaja, Celovca. V Helsinki bo odpotovalo 12 veslačev.

* * *

MILAN, 27. — Pariški organizator Gilbert Benain je odpotoval danes iz Milana v Rim, še prej pa je sklenil z milanskimi boksarji vrsto pogodb za nastope v Franciji in Italiji. Postavil je tudi temelje za zanimivo in veliko boksarsko prireditev, ki naj bi jo organizirali na velodromu Vigorelli v Milanu aprila ali maja s sodelovanjem svetovnega prvaka Raya Sugarja Robinsona.

* * *

MILAN, 26. — Na današnjem boksarskem večeru je Bobby Dawson (ZDA) premagal na točke Polija iz Reggia Emilie v desetih rundah. Borba je bila zanimiva, Italijana je rešil v zadnji rund le gong, drugače bi bil k. o. Ob tem centralnem matchu so boksali med drugim še: Loi iz Trsta je premagal Orozca (Spanija) zaradi predaje v šesti rundi (lahka kategorija); Francozi Ritter je izgubil proti Fontani zaradi zvitja noge (!).

KINO V TRSTU

Rossetti. 16.00: «Napoleon», Renato Rascel, Lilia Silvi, Ninchi.
Excelsior. 15.30: «Kim», Errol Flynn in Dean Stockel.
Nazionale. 16.00: «Stirje v enem jeepu», V. Lindfors, R. Mecker.
Fenice. 16.00: «Guliverjeva potovanja».
Filodrammatico. 16.00: «Polkovnik Hollister», Cooper, R. Roman.
Arcobaleno. 15.00: «Alice v čudežni deželi» od Walta Disneya.
Astra Rojan. 16.30: «Puščavski kowboji», bratje Max.
Alabarda. 16.00: «Predstraža izgubljenih mož», Gregory Peck.
Armonia. 15.30: «Rangoonovi sokoli», Y. Wayne, A. Lee.
Ariston. 16.00: «Puščavski orel», Y. De Carlo in R. Green.
Aurora. 15.00: «Pomlad v soncu», J. Mac Donald, L. Nolan.
Garibaldi. 15.00: «Ladja brez imena», Don Ameche, D. Andrews.
Ideale. 16.00: «Sulničarji v puščavi», G. Madison in Chalhoun.
Impero. 15.20: «Lepa je ljubezen», David Nives, Vera Ellen.
Italia. 16.00: «Nedokončan ples», M. O'Brien in Cyd Charisse.
Kino ob morju. 16.00: «Linčanje» Gail Russell, Mc Donald Carey.
Moderno. 16.00: «Toto šejk».
Savona. 15.00: «Stavite», Alexis Smith.
Viale. 16.00: «Gianni in Pinotto proti nevidnemu človeku».
Vittorio Veneto. 15.30: «Za vedno boš moja». Ester Williams.
Azzurro. 16.00: «Roparji», R. Cameron in I. Massei.
Belvedere. 16.00: «Poulične popevke», Luciano Taioli.
Marconi. 15.30: «Dogodivščine kapitana Bloda», L. Hayward.
Massimo. 16.00: «Živel Robin Hood», J. Derek.
Novo Cine. 16.00: «Ognjena strelica», B. Lancaster.
Odeon. 16.00: «Pravici je zadoščeno».
Radio. 16.00: «Maršalova ljubljenka», L. Parks, M. Chapman.
Vittoria. 16.00: «Greh lady Considine», I. Bergman in Cotten.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

PETEK, 28. decembra 1951

Poročila ob 7.00, 13.30, 19.30, 23.05. 7.15 Jutranja glasba. 13.45 Vedri zvoki. 14.00 Poje basist Friderik Lupša. 14.30 Od včeraj do danes. 14.35 Igra kmečki trio. 18.00 Igra orkester Gallo. 18.15 Radijski vedež. 18.30 Hrvatske narodne. 19.00 Komorna dela slovenskih skladateljev. 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.

7.30 Jutranja glasba. 11.30 Zabavna glasba. 12.00 Sodobna Anglija. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.00 Glasba po željah. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Grieg: Koncert v a-molu. 18.45 Vesela glasba. 19.15 Fantazije in rapsodije. 20.00 Slovenski motivi. 20.30 Tržaški kulturni razgledi. 20.45 Lahka glasba. 1.00 Odlomki iz slovanskih oper. 21.30 Večerni koncert. 22.00 Lahka peta glasba. 22.30 Razni solisti. 23.00 Počasni ritmi. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.

7.45 Jutranja glasba. 11.30 Orkester Ernest Nicelli. 12.00 Na harmoniko igra Audemia Tonelli. 12.20 Ritmi in pesmi. 13.25 Melodična mavrica. 14.10 Jazz-oktet Franco Russo. 14.30 Godalni orkester. 18.00 Tenorist Harvedo Felicioli. 18.30 Plesna glasba. 19.15 Nove plošče. 20.55 Skladbe za godala. 21.10 Simfonični koncert (prenos iz Turina), nato plesna glasba.

SLOVENIJA

12.00 Instrumentalne skladbe Antona Foersterja. 12.40 Zabavna glasba. 13.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 14.00 Iz znanih operet. 14.30 Študentski sekstet. 15.10 Zabavna glasba. 15.30 Želeli ste — poslušajte! 16.00 Priestley: Pojo naj ljudje (radijski roman). 16.20 Antonin Dvorak: Koncert za čelo in orkester. 17.10 Slovenski napevi za ples in zabavo. 18.10 Izza filmskim kulis Kekca. 18.30 Fantje na vasi. 18.50 Klavirske skladbe. 19.45 Zabavna glasba. 20.15 Glasbena medigra. 20.20 Srečanja z znamenitimi umetniki. 21.00 «Svet v satiri in humorju». 21.20 Beethoven - Mozart. 22.15 in 22.45 Igra Haymnod Scott.

«Ring» objavil lestvico najboljših boksarjev za 1951

NEW YORK, 27. — Ameriška revija «Ring» je objavila naslednjo službeno lestvico o vrednosti boksarjev v letu 1951.

TEŽKA KATEGORIJA: Walcott (prvak), Charles, Marciano, Henry, La Starza, Louis.

SREDNJETEŽKA: Maxim (prvak), Matthews, Moore, Johnson.

SREDNJA: Robinson (prvak), Turpin, Sands, Cartier, Castellani, Hairston, Villemain, Dauthille, Graziano, Delaney.

SREDNJELAHKA: (ni prvaka), Gavilan, Humez, Graham, Bratton, Turner, Dawson, Savton Fusari, Langlois.

LAHKA: Carter (prvak), Rawlings Atkins, Brown, Aragon, De Marco.

PERESNA: Saddler (prvak), Pep, Famechon, Ankarah, Formenti Merasen, Bassett.

vak), Carruthers, Keenan, Romero, Sandeyron, Sneyders, Chemana, Zuddas, Nuvoloni.

MUŠJA: Marino (prvak), Shirai Allen, Gardner, Herman, Hancoock, Oleeson, Laffin, Skena, Bohbot.

Zadnja dirka Leole Hanover

TRST, 27 — Jutri bo prispela v naše mesto Leola Hanover, eden najboljših ameriških dirkalnih konj. V nedeljo bo nastopila v Trstu na svoji zadnji dirki. Zaradi starosti bo nato Leola odšla v zasluženi pokoj. Kobila je v zadnjih treh letih zaslužila na italijanskih dirkališčih 42.181.500 lir.

Tudi v Ameriki smučarji v stiski

CHIKAGO, 27. — Zelo verjetno je, da bo ameriška smučarska reprezentanca skrčena, ker je olimpijska komisija dobila za trening in stroške potovanja le 21.000 dolarjev od predvidenih 50.000. Dobljena svota je seveda premajhna, da bi se krili stroški za 31 tekmovalcev.

Datumi prekinjenih tekem ital. lige

RIM, 27. — Italijanska nogometna zveza je določila datume, ko bodo igrali tekme, prekinjene 23. decembra zaradi megle. Najvažnejše tekme:

Internazionale-Fiorentina 31. januarja, Novara-Legnano in Padova-Udinese 9. januarja ter Triestina-Spal 3. januarja.

* * *

LONDON, 27. — Randolph Turpin, evropski prvak srednje kategorije, bo boksal po daljšem premoru 12. februarja proti črncu Aleksu Buxtonu.

ZADNJA POROČILA

DEMONSTRACIJE V EGIPTU proti kraljevim imenovanjem

Vlada je proglasila obsedno stanje v Kairu in Aleksandriji in zaprla vse univerze
Glasovi o iraškem posredovanju in o načrtu za povezavo medarabskega varnostnega pakta z načrtom za obrambo Srednjega vzhoda - El Dinova tiskovna konferenca v Rimu

KAIRO, 27. — Policija je danes proglasila obsedno stanje v Kairu in Aleksandriji in zaprla tri univerze zaradi študentovskih manifestacij. Na teh manifestacijah je bilo ranjenih samo v Kairu 9 policijskih agentov in 17 študentov.

Močni oddelki policije stražijo tuja diplomatska predstavništva, policija na konjih pa patruljira po ulicah. V Aleksandriji so študenti napadali policijo s kamenjem. Demonstracije so bile danes najhujše v Aleksandriji, kjer je tudi policija mobilizirala vse sile.

Demonstracije so se začele že včeraj, takoj po uradnem poročilu, da je bil Hafez Afifi paša imenovan za načelnika kraljevega kabineta. Abdel Fatah Amr paša pa za kraljevega svetovalca za zunanje zadeve. Oba moža imajo v Egiptu za prijatelja Angležev.

V Kairu je policija streljala v zrak in metala bombe s solzilnim plinom proti gručam gimnazijskih študentov. Domnevajo, da bo vlada zaprla tudi srednje šole.

V londonskih dobro obveščenih krogih niso mnenja, da bi imenovanje Afifi paše bilo predigra v bistveno spremembo egiptovskega stališča. V teh krogih pravijo, da sta Afifi in Amr prej «zmerna» kot «prijatelja Angležev».

Kljub temu pa se množijo vesti o mogočih novih pogajanjih med Anglijo in Egiptom. Danes se je razširila govorica o iraškem posredovanju, ki naj bi doseglo nekako povezavo med medarabskim varnostnim paktom in med načrtom za skupno obrambo Srednjega vzhoda Egiptovski tisk poroča o številnih potovanjih iraškega ministra Lavi beja med Kairom in Ankaro. List «Al Ahram» pravi, da bi iraško posredovanje moglo nuditi resen okvir za pogajanja med Egiptom in Anglijo. Po mnenju lista je iraški načrt naslednji:

1. plebiscit za Sudan pod nadzorstvom OZN;
2. medarabski varnostni pakt bi bil vključen v načrt skupne obrambe Srednjega vzhoda;
3. Zahodne dežele bi opremile arabske oborožene sile katerim pa se ne bi bilo treba nikoli bojevati izven meja arabskih dežel;
4. arabske dežele bi imele v času vojne pravico, da odklonijo vojaško pomoč tujih držav;
5. katera koli država članica OZN bi se smela pridružiti zvezi Srednjega vzhoda, če na to pristanejo ostale dežele;
6. britanske čete bi zapustile Egipt in Irak, ohranile pa bi baze v Jordanu.

Egiptovski zunanji minister Salah El Din paša pa je danes na tiskovni konferenci v Rimu izjavil, da je Egipt pripravljen sprejeti kakršno koli posredovanje pod pogojem, da angleške čete zapustijo Egipt.

Po njegovem mnenju bi bilo treba obrambo Sueškega brekopa organizirati bolj na Vzhodu, na primer v Turčiji; sicer bi tudi egiptovska vojska lahko branila prekop, če bi imela primerno opremo. Preureditev egiptovske vojske bi zahtevala dve leti.

General Brians Robertson, vrhovni poveljnik britanskih sil na Srednjem vzhodu se je danes sestal s Churchillom. Kratko poročilo, ki je bilo izdano po razgovoru, pravi, da je general Robertson prišel v London, da bi govoril o splošnih vprašanjih, ki se tičejo poveljstva na Srednjem vzhodu.

Alkoholizem v Angliji nevarno narašča

LONDON, 27. — Angleške policijske statistike prikazujejo nevaren porast alkoholizma v Angliji. Leta 1950 so registrirali 47.717 prijav zaradi pijanosti, ali 33 odst. več kot leta 1949. Vendar pijanost lani v Angliji še ni dosegla rekorda, ki ga še vedno drži leto 1938 s 54.518 prijavljenimi primeri. Med vojno je pijančevanje upadalo, od leta 1946 pa je spet v stalnem porastu. Eno devetino policijsko prijavljenih primerov pijanosti odpade na ženske.

Največ pijancev je v središču Londona, v Cityju, kjer je po policijskih podatkih na 10.000 oseb 306 notoričnih pijancev. City ima sicer samo 4840 prebivalcev, vendar so v statistiko vštete tudi vse osebe, ki prihajajo tja delat; teh je več kot milijon.

Božične latvine v Londonu

LONDON, 27. — Z božičnimi prazniki so se oblino okoristili tatovi, ki so samo v Londonu nabrali plena za 13.500 funtov šterlingov.

Skupina tatov je udrla v neko delavnico za obdelovanje žlahtnih kovin v Oxford Streetu v Londonu, vlomila ogromno jekleno blagajno in odnesla palice zlata, srebra, paladija in platina, v skupni vrednosti 6000 funtov šterlingov. Vlomilci so posel neopazno opravili — komaj 100 metrov daleč pa je največji policijski komisarjat v angleški prestolnici.

„Pravda" napada Kennana

MOSKVA, 27. — Čeprav je Kremelj pristal na imenovanje Georga Kennana za veleposlanika ZDA v Moskvi, je «Pravda» danes napadla novega veleposlanika. Organ CK VKP(b) zatrjuje, da Fordova ustanova, katere predsednik je bil Kennan do letošnjega 23. novembra, «finansira protisovjetske organizacije».

Kennan velja za strokovnjaka za ruske zadeve. Svojo diplomatsko kariero je začel s službovanjem v baltskih deželah, v Nemčiji in v Moskvi. Nao se je na berlinski univerzi specializiral v ruskem jeziku, literaturi in zgodovini.

15.000 ljudi v „repu" zaradi najlon nogavic v Wolverhamptonu

LONDON, 27. — «Rep» 15.000 ljudi je nastal danes pred neko trgovino v Wolverhamptonu, ki je razprodajala 5.000 parov moških najlonskih nogavic. To blago je v Angliji trenutno racionirano. Naval kupcev je bil tolikšen, da je bila notranjost trgovine skoraj popolnoma uničena. Policija je komaj vzpostavila red.

AMERIŠKI LETALCI še vedno v zaporu

Madžarska vlada najbrž čaka, da bo imela denar v rokah - Vogeler je nabral 200.000 dolarjev

BUDIMPEŠTA, 27. — Štirje ameriški letalci, ki so bili prejšnjo nedeljo obsojeni na skupno 120.000 dolarjev globe, so še vedno v zaporu. Ameriška vlada je včeraj izrazila pripravljenost, da plača globo, da bi dosegla njihovo osvoboditev.

Predstavnik madžarskega zunanjega ministra je sporočil ameriškemu odpravniku poslov v Budimpešti Abbottu, da še ne more reči, kdaj bodo letalci izpuščeni. Odpravnik poslov tudi ni mogel obiskati zaprtih amerikanskih letalcev in je osebno zanikal vesti, ki so se v inozemskem tisku pojavile o njegovem obisku v zaporu.

Zdi se, da Madžari nočejo letalcev izpustiti, dokler ne bodo imeli denarja v rokah.

Ameriško zunanje ministrstvo pa je sporočilo, da Madžari sploh še niso odgovorili na ameriško ponudbo za plačilo 120.000 dolarjev. Iz Nemčije pa poročajo, da je že pripravljeno letalo, ki bo pripeljalo letalce v Nemčijo, kakor hitro bodo izpuščeni.

Robert Vogeler, ki je bil pred nekaj meseci izpuščen iz madžarskih zaporov, je sporočil, da je nabral več kot 200.000 dolarjev prostovoljnih prispevkov za plačilo globe. Ker je vlada sklenila sama plačati odkupnino, bo Vogeler prispevke vrnil. Vogeler je tudi izjavil, da bo ustanovil odbor, ki bo poskušal vplivati na zunanje ministrstvo, da bo čim bolj energično zahtevalo izpustitev Wiliama Oatisa, dopisnika agencije Associated Press, ki je zaprt v ČSR.

* * *

RIO DE JANEIRO, 27. — V železniški nesreči, ki se je danes zgodila na progi Salvador-Caul, je izgubilo življenje 6 oseb. Število ranjencev je precejšnje.

Nedavno je ameriška težka križarka «Des Moines», admiralska ladja VI. ameriške flote, obiskala Reko, kjer se je zadržala na štiridnevnem obisku. Na sliki na sredi ameriški veleposlanik v Beogradu George Allen, levo od njega viceadmiral Gardner, poveljnik VI. ameriške flote, desno jugoslovanski viceadmiral Srečko Manola

MOJA AVTOBIOGRAFIJA

BRANISLAV NUŠIČ

39. ***Hram svetega Luke v Rovcah***

Le kdo bi se bil še njiju nadejal in kaj neki hočeta tu, na tako lepi in ugledni veselici? Pa naj bo človek še tako hraber, tu bi se lahko zmedel, zato se niti Sredoju ne smemo čuditi.

Sledil je drugi del veselice. Okrajni kapetan je povedel kolo s predsednikom odbora. Telegrafist Sima je vodil četvorko. Tista dva praktikanta-aranžerja sta se domala ugonobila, ko sta vodila kolo. Čedo Petrovič, znani tenorist, je prepeval. Kavarnarjeva tašča je dobila krof s polovico zlatnika. Trgovski pomočnik Jaša je krokal do zore ob gramofonu. Krojač Mika, šaljivec, ki ga je bil odbor «posebej naprosil», je delal dovtipe: izmaknil je stol Stevu Panteliču in se je ta sesedel na tla.

In ko je bilo takole veselo v dvorani, so tam vzad v sobi številka štiri reševali hudo resne reči. Tjakaj so se zaklenili Sredoje, Luka in Vidoje Stokič. Izprva so se tiho pogovarjali, nato glasneje, vihteli pesti drug na drugega, potem je bilo spet vse tiho. To je trajalo dolgo in bi bilo trajalo še dlje, ko bi ne bil Sredoje zvedel strašno novico: da je pogon šel na vse strani in da mu nikakor ne kaže pobrisati jo kamor koli. Tedaj se je umiril in pričeli so se pogajati. Luka in Vidoje sta mu vzela ves dohodek večerne veselice, še nekoliko povrhu, in sta zapustila kavarno. Sredoje se je šele zdaj lahko vrnil v dvorano, kjer se je veselica razvijala v polnem blišču.

VII.

Nekoliko se je zvedrilo v vasi Rovcih. Vedra je bila gora, vedra dolina, vedro selo, veder župan. Vsi, vsi so bili dobro razpoloženi — pa kaj tudi ne bi bili, ko je po tolikih letih spet potrkalo zidarsko kladivo ob kamen in je začela cerkev rasti iz temelja. Minil je teden in že je cerkev skočila človeku bogme do pasu. Mine drugi teden in že se ti dvigne do glave. Ko pa mine tretji teden in bo že kmalu mesec pri kraju, je treba le še malo, še ena ali dve vrsti opeke in že bo treba cerkev pokriti. Dostorili bi bili tudi to, pa je zmanjkalo denarja in so se vsi zaskrbeli, kaj in kako bodo posihmal.

Ne gre, da bi spet našli človeka, ki bi stopil po vasi. Tudi to ne gre, da bi spet našli človeka, ki bi stopil v svet. Naposled reče Sima Zlatič:

«Pa storimo tako, kakor delajo drugod po svetu!»

«Kako, brate, govori!» so vprašali vsi.

«Pa, izvolino odbor, ki bo nabiral; odbor, ne pa enega samega človeka».

«Tako je, tako je», so vsi odobravali, «hočemo odbor, hočemo, kakor to delajo tudi drugod po svetu!»

Tako so bili vsi složni in so za prihodnjo nedeljo sklicali shod, da izvolijo odbor. Kajpada se je sedaj začelo šepetanje, opravljanje, blebetanje in širili so nekakšne lističe: ta da bodi predsednik, oni blagajnik. Začudo se za predsedniško mesto možje niti niso tako pehali kakor za blagajniško.

Prišla je nedelja, zbralo se je mnogo ljudstva. Besedovali so pač o marsičem; spominjali so se tudi pokojnega Vicentija in Sredoja, šteli so tudi leta, odkar cerkev zidajo, in so naposled priznali Luki Živanoviču zaslugo, da je v svetu ujel Sredoja in da so cerkev do strehe pozidali, in če že je Luka župan, naj bo še predsednik odbora. Za podpredsednika so izvolili Simo Zlatiča, ki je bil svetoval, naj izvolijo odbor.

Zastran blagajnika so v precejšnji meri lomili kopja. Da bodi ta, da bodi oni; naposled je bila blagajna prisojena Milošu Paunoviču. Potem so izvolili še osem odbornikov, za tajnika pa so izbrali občinskega pisarja.

Ko so volitev opravili, je rekel predsednik Luka:

«Sodim, bratje, da bo najbolje, ako zdaj objavimo oglas na narod in vsakega brata zaprosimo, naj kaj prispeva».

«Sprejeto!» so vpili na vse grlo novi blagajnik in odborniki.

«In potem», je nadaljeval Luka, «ne bo napak, ako spet ponesemo pladenj po vasi, sleherno nedeljo in praznik tako, potem pa naj se menjajo odborniki, da ne bo hodil samo eden, marveč vsako nedeljo drugi».

«Sprejeto!» so vpili na vse grlo odborniki in blagajnik.

«E, ko smo vse takole uredili, naj bo po sreči!» je rekel predsednik Luka in sklenil shod.

VIII.

In kakor so bili na shodu sklenili, tako so tudi storili. Izvoljeni odbor je objavil razglas, tiskan z velikimi črkami, s podpisi vseh odbornikov. Odborniki so šli po hišah lepo s pladnjem in s podobo svetega Luke; menjali so se vsako nedeljo in se požrtvovalno lotili posla.

Da vidite, lepo je ta reč napredovala. Odborniki so bili skrbni in niso pustili v miru ne hiše ne bajte; le še malo, pa je blagajnik pohitel v mesto na pošto in je dvigal prispevke, ki so prihajali po nakaznici.

Naj že bo, da je morala cerkev čakati na zidanje; zdaj je narod sam vzel to reč v roke in bo šlo kakor treba. Kajpada, toliksne naloge ne opraviš v enem dnevu ali dveh, marveč mine leto — pa so minila celo dve in tri leta. Odbor molči in dela in bi odbor še mnogo dlje molčal in delal, ako se ne bi bila sprla dva odbornika, dva dobra prijatelja: Vidoje Stokič in Tomo Maksimovič. Prišel je Vidoje neko nedeljo na vrsto, da pojde s pladnjem po vasi; tedaj pa pristopi k njemu Tomo in mu prijateljsko reče:

«Prišel sem, Vidoje, bratec, da te nečesa prijateljsko in bratsko zaprosim. To nedeljo si ti na vrsti s pladnjem, daj, prodaj mi svojo nedeljo».

«Kako naj ti prodam nedeljo!» se začudi Vidoje.

«Pa tako, lej, v sili sem... Privili so me z davkom, dolgujem nekaj malega izza zadnjih dveh, treh let in moram venomer plačevati kakšne takse — veš, tisto, za kar sem se bil gnal z Ilijo Stefanovičem».

«Vem, pa saj si pravdo dobil!»

«Vrag bi vedel, kdo jo je dobil, končalo se je pač tako, da morava jaz in Ilija plačati neke takse; pa me je vse to stisnilo in... pravim... prijatelj si mi...»

«Ampak kako naj ti pa pomagam?»

«Lej ,takole, da mi prodaš svojo nedeljo, pa stopim danes jaz s pladnjem po vasi».

«To ne gre».

«Eh, kaj ne bi šlo! Ko je vendar Vasa lani prodal Iliju svojo nedeljo za petdeset grošev, Ilija pa jih je zaslužil dva in sedemdeset...»

«Ampak to ne gre. Mar bi z ljudskim denarjem plačeval davek, pristojbine in kredit?

«Uh, kakšen si! Mar ti nisi kupil krave z ljudskim denarjem in mar Sima ni ogradil njive z ljudskim denarjem in mar Luka ni pokril hiše z opeko za ljudski denar?... Če bomo tako, tedaj vemo še za mnoge druge reči; a nikar, da bi se razneslo po vasi!»

«Kaj veš? Kar povej!» se izprsi Vidoje. «Če hočemo tako, s čigavim denarjem si pa ti oženil sina?»

«S tvojim že ne!» plane Tomaž.

«Z ljudskim!» odgovori Vidoje.

«Z ljudskim že ne! se dere Tomaž.

«E čigavim pa?»

«Z Lukovim denarjem», odločno odgovori Tomaž.

«Katerega Lukeža?»

«Nu, svetnika, svetega Lukeža».

«Pa najsi je denar njegov, mar sem ga požrl?» se obregne Vidoje.

«Saj menda ni samo tvoj svetnik, marveč je tudi moj in vseh vaščanov; vsak od nas ima pravico, da mu pomaga sveti Luka».

In je beseda dala besedo, najprej so padale tanke, potem pa vedno debelejše in debelejše, dokler se ni vse skupaj zgostilo. Ozmerjala sta drug drugemu vse, kar sta mogla, izvzemši skupnega svetnika, svetega Lukeža; in taka dva tesna prijatelja sta se to jutro razšla kot krvna sovražnika.

In je to potem prasnilo tudi po vasi in je šla govorica od ust do ust in je nastal čudež. Odnekod je nekdo zinil, da bi moral odbor sklicati shod in so potem vsi jeli zahtevati sh